

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

SÖNDAGEN DEN 5 OKTOBER 1913.

Knut Ander.

EN MÄRKLIG MINNES-
UTSTÄLLNING.

SJÄLFPORTRÄTT. MÖRSIL 1907.

EN KONSTNAR, SOM GER de rikaste löften och som äfven hinner infria åtskilliga af dem — men så midt i sin blomstrande utveckling skördas af döden, det är historien om den unge grafikern Knut Ander, af hvars etsningar och raderingar en minnesutställning f. n. är anordnad i Claës Hullbergs konsthandel vid Birger Jarlsgatan.

Knut Ander föddes 1872 i Linköpings-trakten och var son till en handlande. Ekonomiska svårigheter nödgade honom att tidigt afbryta sina skolstudier för att förtjäna till lifsuppehållet. Han greps af utvandringslust, för öfver till Amerika och pröfvade sig i litet af hvarje; bl. a. blef han mönsterritare hos en stor tapetfirma, där hans fantasi och arbetsförmåga skaffade honom goda inkomster. Nu började han också studera i en teknisk aftonskola och blef efter en kort tid erbjuden plats som lärare där — men när han stod i begrepp att antaga platsen, visade sig de första symptomen till den lungsjukdom, som inom några få år skulle ända hans lif.

I hopp att det skulle vara gynnsamt för hans hälsotillstånd återvände Ander till Sverige, men medellös som han var nödgades han begära hjälp af släktingar, som platt intet förstodo af hans konstnärliga begåfning. Af etsningsläraren vid Konstakademien, hr Axel Tallberg, som lifligt intresserade sig för den unge mannen, er-

SKORDEFOLK PÅ HEMVÄG. TORRNÄLSETSNING AF KNUT ANDER.

höll han undervisning i etsningskonsten — till en början brefledes — och gjorde snabba framsteg, men hans bröstlidande försämrades, så att han måste afbryta sina ihärdigt bedrifna studier och resa till Mörsil, där han afled den 3 juni 1908.

Att Ander var en grafiker af mycket hög rang, därpå ger minnesutställningen ett öfvertygande bevis. Förenande en enkel och flärdfri teknik med en stark känsla för det väsentliga i ett motiv, lyckades han förläna sina blad en ursprunglighet och en friskhet, som stundom verka öfverraskande. Endast sällan hände det att Ander gjorde några utkast eller skisser till sina grafiska arbeten. Han arbetade direkt på plåten utan föregående teckning. Särskildt var detta fallet med hans tornålraderingar — något som också

RUTH KOCK.

DEN UNGA DAM, HVARS BILD här ofvan möter Iduns läsare, är en af utlandssvenskarna och en af dem, som med mycken heder bär upp sitt fosterlands namn bland främlingar. Hon har vigt sin unga kraft åt svensk gymnastik och har arbetat in den i Chiles flickskolor och kvinnliga seminarier med den framgång i strid mot konkurrerande system, att hon nu blifvit utnämnd till gymnastikinspektris öfver dessa skolor.

Det är en händelse, som ser ut som en tanke, att Ruth Kock är elev af det kvinnliga läroverk, fröken Emili Virgins flickskola i Kristianstad, där Lings gymnastik redan så tidigt som på 70-talet infördes och det af ingen mer och ingen mindre än major Silow.

Det var nog ett ganska modigt företag af fröken Virgin, själf ägare af sin skola, att i dessa den målmedvetna kvinnorörelsens första dagar i vårt land, låta den kvinnliga ungdomen iföra sig gymnastikdräkt, som ej räckte längre än till knä, och det så kort efter det Fredrika Bremer väckt skandal med knäskadan i "Hertha". Det diskuterades allvarligt bland damerna i Kristianstad, hvad inverkan detta nya mod kunde ha på ungdomens sedlighet och yttre anständighet, men framför allt, hur det skulle gå med de unga damernas grace och douceur, deras romantiska blekhet och smärta, fina former. Tänk om de blefvo röda, robusta och groflemmade som ladugårdspigor, tjocka om lifvet som pojkar. Ty att snörlifvet var i allvarlig fara, det insågo många och fruktade alla. Men Kristianstad var ett lifaktigt samhälle, där många meningar bröto sig. En fru var nog rabulist att erinra om att gracen och smidigheten nog skulle främjas af klättring i rep och stänger, det kunde man förstå däraf, att inga djur äro så graciösa och smidiga som aporna.

Jag antar, att gymnastikens fana bars högt vid läroverket också de år, då kontraktsprosten Kock i Engelholm anförtrodde sin lilla Ruth i dess vård. Hon var född 1881 och slutade sin skola med belyg, som visade henne till högre studieställning så tidigt, att hon var för ung för vidare framkomst. Gå i Kristianstad eller Engelholm och vänta på att visdomsmeriten skulle utan vidare följa med åldersmeriten, så högt skattad i detta land, låg ej för den unga Ruth, som gick igenom doktor Wides kurs i gymnastik och massage i Stockholm och sen reste ut till Weimar för att studera språk och praktisera sitt yrke.

Två år senare öppnade Gymnastiska Cen-

förklarar dessas enastående läckra och behagliga verkan.

Våra här återgifna "Skördefolk på hemväg" och själfporträttet, båda tornålraderingar, äro ypperliga prof på Anders delikata figurframställning, på den ömhet och finhet, som karaktärisera hans linjebehandling. Men dessa båda etsningar utgöra endast ett exempel bland många på hvad hans sjäfulla konst mäktade gifva. — Med anledning af minnesutställningen har hr Axel Tallberg i en liten läcker utstyrd och med talrika reproduktioner af Anders verk försedd skildring framhållit hans betydelse som grafiker och för öfrigt gifvit en nog så gripande framställning af den bortgångnes tragiska konstnärsoöde. Vi anbefalla såväl boken som utställningen i våra läsares åtanke.

EN SVENSK GYMNASTIKINSPEKTRIS I CHILE.

tralinstitutet sina portar för henne, och 1902 slötos de bakom en glädjestrålände ungdom, som hela världen log emot och som med diplomtet i fickan begaf sig raka vägen till Paris, där hon blef assistent vid direktör Kumliens Gymnase Ling.

Till en början fick hon erfara, hvad det är att bana sig en god och hederlig väg i ett yrke, där så många klåpare, kvacksalvare och rent af bedragare ockra på allmänhetens okunnighet, ja, t. o. m. på dess lasbarhet. En af hennes kunder var madame Vanderbilt. Af dennas tjänare behandlades hon sans cérémonie — som ej alltför väl sedd underklass, och när hon begärde vatten för att tvätta sina händer, blef hon visad in i badrummet, och där var det meningen hon skulle sköta sig själf. Men fröken Kock satte på sig sin min af morsk svenskhet och sade, att om hon inte fick tvättvattnet serveradt *comme il faut*, så skulle hon beklaga sig hos madame. Det hjälpte, och så var de svenska gymnasternas reputation upprättad i de Vanderbillska lakejernas ögon. Unga fröken V. var mycket vänlig mot henne och språkade ofta med henne. En gång klagade hon öfver att hon fick allt hvad hon önskade men ändå ej kunde annat än afundas denna unga stolta kvinna, som hade skaffat sig en lifsuppgift, som vann allas aktning genom den, och hvilken lif syntes uppfyllt af en ständig glädje.

På Gymnase Ling blef fröken Kock särdeles omtyckt, och det frågades flitigt efter la *petite suédoise*. Hennes framgångar lockade henne att drömma om en plats i en svensk flickskola eller dyl. storartadt, och hon var just färdig att pröfva sin lycka i Sverige, då hon 1905 fick ett anbud från Chile, så förmånligt, att hon ej kunde motstå det. Ett kontrakt på fem år tillförsäkrade henne plats vid ett lärarinneseminarium i Santiago — fria resor, hög lön, fem års garanti.

Så bar det af öfver Atlanten och öfver Anderna, och i det katolska seminariet — ett internat — redde hon sig sitt lilla hem.

Det var icke i alla afseenden hon byggt det på fast grund. Den 19 aug. 1906 kom en stor jordbäfning — jordstötter och vågrörelser i jorden hade hon pröfvat förut — men den 19 aug. stod hon utanför skolhuset bland ramlande stenar och nedbrakande murar, och midt för hennes fötter bildade sig i ett ögonblick en djup spricka, som skilde henne från en väninna, som hon just språkade med. I flera månader måste de bo i fält ute på mar-

Skrattets land.

I SALARS KVALM VIVORDO
snabbt till bleka glopas
och togo form och sed af blöta klaffar-
hopas.

Vårt lejon slog ej rof, men figgde af
schakaler,
och kämpars glädje var i skälmarnes
kabaler.

Sen dit i skräpvrån, där den vilsne
siarn sitter!

Han är all dårskaps rof. Ej tala ens han
giffes.

Han är som ledan själf. Af kval och
glädje bruten,
af lifvets starkhet syns han pröfvad och
förskjuten.

Du bleke siare, säg, frängtar du en fara,
och har du snärjts för löst i dådlöshe-
tens snara — — —?

O, lämnom hvarje hopp! Här kväfväs
alla vindar.

Af alla sjuka örter Hel din krona lindar.

O, drick och drick — föm bottensatsen,
kranka bröder —

och dröm ej om den morgon, som af
nordan glöder,

då fria vindar vandra, starka furor
buga,

naturen spelar upp vår starkhets jätte-
fuga!

Dröm ej om dåd och vrede ibland blod-
lösheten,

och bed och hoppas ej till stjärnorna
förmäten,

att någon hand i skrattets land kan
ännu knytas,

att någon växte där så rak, att han kan
brytas!

TORSTEN WILNER.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	3.50	Halft år	4.25
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Lösn:r	0.12	Lösn:r	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästorsamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl 11 i.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser de-
25 öre efter text.	biteras 30 öre med 20 %
30 öre å textside.	förhöjning å särskild be-
20 % förhöjning å sär-	skild begärd plats.

ken, och hon kan aldrig riktigt öfvervinna känslan af oro och obehag inför möjligheten af dessa nervskakande naturens excesser.

Människornas hjärtan bjödo henne en säkrare grund att bygga på.

Abbedissan i ett karmelitkloster anlidade henne för sin ledgångsreumatism, ett profant och prosaiskt ondt, som följt af hennes fromma botgöringar — och hon blef henne en god vän. Klosters syster portvakt likaså, och ett originellt bevis på vänskap öfverraskade denna en dag med. Fröken Kock fick en kyckling, och det var en rar present, ty ägg äro så dyra i Chile, att de äro uteslutande rikemans mat. Men fröken Kocks kyckling blef en duktig höna, och syster portvakt sköter den med all flit, och därför kan fröken Kock långa tider få sig ett ägg till frukost.

Också seminariets portvakt — en gammal snäll indianska — är hennes vän. I Chile aktas kvinnan mycket högt och man spørjer alltid med vördnad: "Hur mår er fru mor, hur mår er hustru, er syster". Vördnaden för fröken Kocks mor har hos den gamla indiankvinnan tagit sig uttryck på så sätt, att hon sömmat ett lakan till henne, ett verkligt konstnärligt hålsömsarbete, och sändt henne med många hälsningar. De geografiska afstånden tyckas svinna bort, då kvinnohjärtan finna hvarandra tvärs öfver jordklotet — som här, då den åldriga prostinnan i Engelholm smeker den hälsöm den röda kvinnan sömmat åt henne med hjärtat uppfyllt af vänliga känslor mot henne i hennes egenskap af en god moder.

När fröken Kocks städerska Maria los Santos första morgonen kom in i sin sofvande matmors rum, fänkte hon: "Den där lilla, som kommit så långt bort från sin mor och sitt land, skall jag ta vård om och skydda för faror". Och det löftet har hon osjälfviskt och osvikligt hållit — på sitt sätt — nämligen genom att flitigt innesluta sin matmor i sina böner och anbringa amuletter och helgonbilder öfverallt kring hennes person. När tvätten läggs in, smyger hon en madonna in bland de rena plaggen, när en ny klänning kommer från sömmerskan, syr hon in något helgadt föremål i någon söm eller dyl. När fröken Kock kommit öfver till sitt hemland, fann hon en liten helgonbild insydd mellan fodret och yfertyget i sin kappa.

Men det är ej bara Maria los Santos, som med kärleksfulla tankar och förböner följer resenären på hennes för fantasi vidunderliga resa i stora världen. När hon reste höll hela seminariet gudstjänst för att innesluta henne i Guds beskydd, och alla hennes kamrater och lärjungar togo sakramentet. Naturligtvis skulle de dubbelt glädjas, om hon ville bli en af dem, men de envisas ej att göra henne till proselyt, ty de respektera hennes skäl: "Jag kommer aldrig att öfverge den tro, som är min mors och som min far predikade", säger fröken Kock.

Ofta möter Ruth Kock undran öfver att inte Sverige själf behåller sina unga, käcka krafter, och det sticker fram en föraktlig förmodan, att landet är ynkligt och fattigt, som behöfver skicka sina söner och döttrar att i främmande land förvärfva en bit bröd. Men det är inte lönt att komma till Ruth Kock med sådant tal. Hon vidgår, att svenskar färdas öfver hela vida världen, att de arbeta duktigt och förljåna bra i utlandet, men visst icke därför, att det är ynkligt ställt hemma, utan därför att de vilja se och höra allt, ty svensken vill lära öfverallt, där det finns något att lära.

Man har tagit henne på orden och sändt henne ut att lära. Sedan hon några år anlitalts som censor vid gymnastikuppvisningar, har hon nu utnämmts till inspektris, och hennes första uppdrag är en studieresa. Staten bekostar denna studieresa till alla de platser i Europa och Nord-Amerika, där hon anser sig ha något att lära om friluftlekarnas organisation, lekplatsernas anordning samt inspektion af gymnastik. Början gjorde hon i hemlandet, där hon tillbragte en tid i Stockholm och vid Nääs, och efter en liten utflykt till London, Brüssel och Berlin tog hon sig en månads ferie hos sin mor, som i augusti samlade alla sina barn omkring sig då hon firade sina 73 år. Nu studerar hon Förenta staternas lek och gymnastik. Sen bär det återigen af på den arbetsamma färden — men ack, så rolig, säger vår käcka landsmaninna.

Delad glädje är dubbel glädje, och fast den, som skrifver detta, icke har det nöjet att personligen ha sammanträffat med fröken Kock, är jag öfvertygad om att hon ej skall tycka illa vara, att jag på detta sätt vill söka samla litet af svenska kvinnors glädje kring hennes person och hennes vackra arbete att hedra svenskheten och hedra kvinnogärning i det starkt framåtgående broderlandet på andra sidan ekvatorn.

JENNY RICHTER-VELANDER.

Ur en rösträttskvinnas dagbok.

Af ANNA LENA ELGSTROM.

Februari 1913.

AROMDAGEN FICK JAG SE något som gjorde ett mycket djupt intryck på mig, som slog mig och fasthöll mina tankar med styrkan af en symbol. Jag saft och bläddrade i en elegant engelsk damtidsskrift, full af modofotografier och porträtt af parisiska teaterstjärnor och londonska societetsskönheter. Jag beundrade dem och undrade öfver dem — de tycktes så överliga och sagolika i sin bräckliga skönhet, sin utsökta elegans och vansinniga lyx — alla dessa berömda, evigt unga och evigt fåfångliga kvinnor, där de poserade framför kameran och i lugn stolthet läto sig beundras, draperande sina släp öfver budoargolfven likt stora, vackra hvita påfåglar, eller, höljda i leopardskinn, på styllhöga klackar stigande upp i sina rosenfyllda lyxbiler för att göra en liten promenad ofvan molnen — alltid ofvan molnen, säkra och bekymmerslösa i sin egen fjärran värld, hvilken gått till väders från hvardagslivet och den hårda gråa verkligheten, likt en lokig luftballong.

Jag vände blad efter blad — det tog aldrig något slut på excentriska toaletter och oerhörda smycken, på aktriser, hvilkas "dog-boys" stodo bakom dem och i sina armar buro deras briljantprydda knähundar, eller på markisinnor, hvilkas paraplyer, till antalet tretton, alla som handtag hade rubiner och smaragder ur indiska furstars kronor. Med hvarit blad jag vände kom jag allt längre bort från den vanliga världen och allt längre in i dessa utvaldas sidenombonade, vadderade och parfymerade värld, slutet och tillstängd likt en jättebonbonniere — en fantastisk och excentrisk region, där allt var möjligt. Jag läste om Monna Delza, hvars fötter aldrig vidröra

marken och som blott sofver i sängar, hvilka tillhört drottningar — jag såg på ett fotografi af det lilla dårhushjonet Mille Polaire, där hon saft med briljanterade ur på sina dockskor. Så vände jag ännu ett blad och fick, mellan ett porträtt af "The Queen of Beauty", Lady Q, öfverhöljad af ädelstenar likt en afgudabild, och ett annat af Cecile Sorel med dufäggsstora pärlor om halsen, se det jag sedan icke kunnat få ur mitt sinne.

Det var dock blott bilden af ett magert, frött och urblekt gammalt ansikte, mrs Pankhurst, suffragetten.

Men som det tittade fram här mellan alla de vackra, högdragna eller pikanta dock- och kaffansiktet tycktes det mig som det mest människolika genom sitt uttryck af segt fålamod och klippfast styrka. Ty medan alla de andra syntes förströdda eller försoffade var detta det enda ansikte som ville något. Jag fick ett plösligt och skarpt intryck af rasskillnad — af att framför mig se representanter för två alldeles olika arter af Adams och Evas barn — deras art, hvilka se och ana och sträfva framåt, gentemot deras, hvilka sitta stilla, belåtna eller klagande, alltefter sina vilkor, men blinda — blinda och döfva.

Mars 1913.

"Människan vore allsmäktig om hon kunde vara förtviflad alltid", säger Leopardi. Och skalden-lärjungen fortsätter: "Men betyder det verkligen något annat att vara människa än detta: vara förtviflad! Blifva allsmäktigt förtviflad — fanns det någonsin en annan väg upp för mänskligheten! Hvad var hemligheten med de flesta stora människor? Att deras förtviflan räckte till."

Det var på järnvägsresan i går och jag saft och läste i hans sista samling aforismer "Med bäge och lyra" — denna bok där hvarje rad strålar af så mycket öfvervunnet. Men genom de liksom efter en nyss med ära öfverstånden kamp flämtande satserna upp-döko oafslåligt strödda fragment ur mina reskamraters samtal. Tills jag måste le en smula, ty så sällsamt disharmoniskt ljödo de in bland skaldens genomträngande, genomlidna låga segerrop, dessa lugna ljud från de mångas värld — den där tanken icke är en lifsfarlig, lifsviktig sak — ett ljus, hvilket hvar dag på nytt måste eröfras från det omätliga mörkret — utan något, som ärfves och inläres i form af vedertagna begrepp, hvilka efter de en gång för alla äro allmän egendom icke vidare angå den enskilde. I den världen är det därför alltid ganska fridfullt — viddernas fasor äro dessa närsynta ögon besparade. När Strindberg reser sig och ropar af ångest, se de på honom i aristokratiskt oförstående — de djup inför hvilka han stegrar sig, hur lätt grundas de icke upp af deras genom mycket begagnande bekvämt själffallna tankar.

Jag kom väl att tänka på Strindberg, förmodar jag, genom att upprepade gånger höra hans namn utropas af den unga damen midt emot mig under samtalets gång mellan henne och hennes sällskap. Hon sade det med ett uttryck af lätt äckel i sitt blomstrande prästdottersansikte med dess klara ögon och korrekta hästprofil: "Strindberg, usch!"

— Ja, man måste beklaga att denna obestriddliga begåfning var en sådan ytterlighetsnatur, sade hennes fader, hvilken med sitt konventionellt milda och patriarkaliska utseende såg ut att icke kunna vara annat än präst.

— Om jag kunde begripa hvarför han al-

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Flnapparsbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

drig kunde skriva om annat än ohyggligheter och elände af alla slag, tillfogade därpå hennes korpulente unge fästman, som alldeles säkert var notarie i posten. — Det finns ju så mycket sådant i världen ändå, så man borde få slippa det åtminstone i böckerna...

Så flöt samtalet vidare och lämnade mig kvar i begrundan. Hur ofta hade jag icke hört detta sista! Hur sällan åter Leopardis rop.

Ja, sannerligen jordens folk äro icke af en utan af två släkten — tvenne i andan vidt skilda.

Några dagar senare.

Har man väl en gång fått upp ögonen för denna klasskillnad — den enda riktigt rättvisa, tror jag — ser man den sedan öfver allt — ser i andanom hur en liten, liten del af människorna här på jorden sträfva för att rulla på världens hjul en smula framåt under det att den andra och mycket större delen sitter på och håller igen. Men följer med i alla fall — är ju tvungen till det — när de andras sträfvan ändligen ibland lyckas.

Inte för att jag för min personliga del anser suffragetternas stridsmetoder vidare tilltalande. Men — fortfarande för min personliga del — tror jag att den kvinna, hvars frötta, men af osjälviskt mod och god vilja lysande ansikte jag såg här om dagen i den där tidningen, är en af dem, hvilka se vägen och vilja föra de andra fram på den.

Hennes medel äro försviflade medel.

Men hvem vet — kanske hon själf är försviflad.

Hon bör vara det där hon går i den stora staden och ser sina sysrars elände — hur de köpas och säljas i mörkret på gatorna och torgen.

The Hon. Den och The Marchioness Den — hon med de 13 paraplyerna — se det väl också, men blott för en sekund — så vända de bort ögonen. — "Åh, det finns så mycket otäckt i världen, så påminn oss bara inte om det!" tyckas de säga — icke som hon — "Det finns så mycket otäckt i världen, så glöm det aldrig — kom ständigt ihåg det — kom ihåg det till försviflan, till daglig pina — tills du icke hårdar ut längre utan kastar dig ut för att försöka göra det litet, litet mindre!"

"Det hjälper icke, ingenting hjälper!"

"Nej, icke så länge ens försviflan icke räcker till — icke så länge man åter kan glömma, åter slå sig till ro!"

April 1913.

I dag läste jag i en högertidning en af de numera ibland förekommande små insändarna från någon "sann svensk kvinna", hvari alla andra sanna, svenska kvinnor uppmanas till opposition mot den massteckning af namn som nu pågår till den kvinnliga rösträttens fromma.

"Ty hvarför låta vårt land och äfven andra länder tro att svenska kvinnor hylla en så vanvettig idé som den om allmän rösträtt för kvinnor."

Att den är så vanvettig motiveras med att "ehuru kvinnan i allmänhet och den svenska kvinnan i synnerhet är ädel, god och rättfärdig, hennes blod icke är nog kallt för att göra henne lämplig för politiken".

Efter detta humoristiska påstående blir den sanna kvinnan ännu mera kategorisk och förklarar kort och godt, att alla dessa namnunderskrifter äro tecknade af perso-

ner, hvaraf icke en på hundra tänkt sig hvad saken gällde". Emellertid tycks hon genast ångra sin fillit till den där ena, ty i det följande dekretarar hon, så lugnt illogiskt som endast sådana "sanna" kvinnor och svenska första-kammarledamöter kunna det, att "de flesta ha skrivit sina namn helt likgilligt emedan man bedt dem, andra ha kanske känt sig smickrade af att deras namn gällde något — blott ett ringa fåtal har trots sig gagna en god sak, utan att göra sig reda för om det verkligen är så".

Som slutkläm kommer så en maning till de få begäfvade och förståndiga kvinnor, hvilka verkligen skulle kunna handhafva sin rösträtt, att afstå från den för sina mindervärdiga medsysrars skull.

"Det finns så många andra sätt för en ädel kvinna att verka på!" avslutar hon naturligtvis.

Ack, dessa andra sätt, så bekvämt vaga och opreciserade, hur mycken slöhet ha de icke fått bemanla. Och hur väl passar icke denna konventionellt ideella tro på att varelser utan makt och myndighet och därmed följande auktoritet verkligen kunna uträtta något, hvarill dessa artikelförfattarinnor bekänna sig, hop med hela deras bekväma konventionella, idylliska syn på lingen — ett betraktelsesätt, som lugnt förutsätter att kvinnan genom födelsen är förfärligt ädel, god och rättskaffens, ehuru något svag å hufvudets vägnar, och att mannen också är särdeles ädel, fast i något mindre grad, men i gengäld utrustad med förstånd, så att han kan styra samhället alldeles som det skall styras.

Den låter ju som ett skämt denna lugna allt-är-bra-som-det-är-förklaring från människor, hvilka, emedan de själfva ha det godt, belåtet påstå att det går hvar och en efter förtjänst! Och man skulle kunna afvärda den med ett leende som åt ett barns joller (ty mer erfarenhet af lifvet än barn ha i flesta fall sällan dessa varelser, hvilka aldrig lärt sig se utöfver sin egen lilla vane-cirkels gräns) om den icke vore en så allmänt utbredd trosbekännelse bland vår medelklass i genomsnitt.

Präster och lagstiftare predika den, barnen lära den i elementarskolorna, männen intala sina hustrur den och hustrurna upp-repa likt papegojor.

De tro fastän de se — somliga emedan de icke förstå — icke sätta sig in i den verkliga betydelsen af det sedda.

Isynnerhet de äldre. Man kan berätta ganska vanliga historier för dem — t. ex. om någon ung flicka, öfverlämnad af sin alfons åt polisen, fysiskt fördärfvad, innan sitt 16:de år och döende på dårhus i sitt 18:de — och de blekna och hviska fram att de icke tro en — att det icke är möjligt att sådana saker kunna hända!

Men de flesta moderna kvinnor ha bättre reda på dylikt. Om de förstå hvad de se och ändå kunna glömma det så är det därför att de fått lära sig att sådant icke angår dem — att ingenting annat angår dem än det att de själfva och deras familjer skola ha det så bra som möjligt. Jag har själf med mina egna ögon sett sådana familjedamer, leende, nyfikna och väl till mods, beskådande den nattliga kvinnomarknaden i storsädernas offentliga danssalonger — sett dem hjärtligt delta i sina manliga följeslagares munterhet åt någon stackars öfverårig skönhets fruktlosa ansträngningar att bjuda ut sig själf — sett dem oberörda och likgiltiga inför åsynen af 16 års flickor, redan

märkta af sin pariakasis hemiska yrkessjukdomar — sett dem sitta belåtna och ogenerade (antagligen tänkande: "sådant är nödvändigt — männen äro ju icke som vi!" — "ett pittoreskt lif i alla fall som dessa kvinnor föra och de ha själfva valt det!" eller någon annan af de invanda tankeglosorna, typiska för deras oerfarna, oförstående, lättvindiga sätt att se sådana ting) medan handeln omkring dem antog allt brutalare former efter som natten led och konkurrensen blef allt skarpare bland alla dessa prostituerade, hvilka kämpade för bröd.

Och icke en sekund tycktes det gå upp för dessa åskådarinnor att andligt och moraliskt taget förråddes, beleddes och såldes de själfva hela tiden — emedan äfven de voro kvinnor och medsysrars.

Men jag har gudskelof också sett andra syner! I ett stort sällskap för en tid sedan där man nyss talat om en mycket kvick och skabrös historia om en löjtnant och en dansös såg jag hur en ung kvinna medan alla de andra skrattade fick ögonen fulla af tårar.

— Var det historien som gjorde er ledsen? frågade jag.

— Ja, svarade hon sakta, ty vi kvinnor äro ju också människor!

Hon hade den rätta solidariteten med sina medsysrars, den rätta känslan för allas vår värdighet.

Icke vår kvinnliga värdighet — den ihåliga dekoration männen försett oss med för att i dess heliga och inkonsekventa namns skull fordra fullständig renhet af sina kvinnor, medan de bland alla de herrelösa befordera motsatsen — utan helt enkelt vår värdighet som människor — medmänniskor. Men så länge känslan af denna värdighet och dess förpliktelser icke blifvit allmännare bland kvinnorna själfva kan man icke vänta att den skall ha gått upp för det motsatta könet. Med skäl kunna männen fråga sig: "Behöfver man akta dem som icke akta sig själfva? Behöfver man hjälpa dem, som själfva äro så ohjälpsamma mot hvarandra? För bägge delarna ha de antagligen goda skäl — annars skulle de väl icke uppföra sig så. Kvinnan angår ju dock i främsta rummet kvinnorna själfva!"

Ja, så borde det vara, men än är det icke så. Ingenting tycks ännu angå en kvinna så litet som kvinnornas rätt eller orätt. Jag gjorde den reflexionen nyss vid genomläsandet af en liten broschyr, som händelsevis föll i mina händer — "Några synpunkter angående ett lagförslag i en af våra största kvinnofrågor" af Es. Ek. — en liten sakrik och upplysande skrift, hvilken i en ton af lugn harm, som gjorde ett redbart och fängslande intryck, redogjorde för resultatet af den Kungl. Reglementeringskommitténs utredning af Prostitutionsfrågan och för det förslag till reformering af reglementeringen denna kommitté på basis af de vunna rönerna inlämnat till regeringen. Ty utredningen ger en inblick i ett sådant kvinnohelvet och lagförslaget tycks så föga ägnadt att råda bot att man måste fråga sig om och om igen: Hvar äro då de som det hela närmast angår? Hvarför tuga kvinnorna? Hvarför ha de icke för länge sedan rest sig och fordrat rättvisa åt sina förnedrade sysrars? Hvarför ha de icke rört upp himmel och jord, demonstrerat, petitionerat, sändt in protestskrifvelser — icke som nu genom stänkmöten några här och några där, utan en masse!

Och skola de fortsätta med sin tystnad?

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

GRATIS

erhåller enhver vid rekvisition min rikt illustrerade praktikatalog med ringmått, med tusentals juvel-, guld- och silfverpjäser illustrerade i värden till millionals kronor.

KUNGL. HOFJUVELERARE. JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

Tiga eller tala?

En historia för dagen af CECIL RAY.

Skola de i godo låta detta miserabla lagförslag bli lag?

Sannerligen — den dag det sker borde bli dagen för en demonstration sådan världen aldrig förr sett — ett tåg af kvinnor, representerande alla åldrar och stånd, ärbara fruar i samma led som prostituerade, lågande genom gatorna i en enda stum, stor anklagelse.

En fantastisk dröm! Ett absurdt hugskott..

Dagen efter.

Ja, men det behöfde icke vara någondera delen om blott vi kvinnor ändligen upphörde att se på dylika ting genom de glasögon männen för sin egen bekvämlighets skull satt för våra ögon — ett företag som lyckats så väl att äfven den bästa kvinnas syn på denna punkt är frivol och yttlig teljes skulle hon icke kunna låta sig nöja med det bekanta: "Ja, men de ha ju själfva valt detta lif" utan att reflektera öfver hvarför en man aldrig väljer det.

Men såg hon först som kvinna så skulle hon förstå att en kvinnas förnedring är allas och uppressa sig mot denna sekellånga förölämpning. Och hon skulle lära sig förstå ännu litet mera — nämligen att af männen är ingenting att vänta — godvilligt.

Det är förresten på tiden vi lärde oss detta — efter 1900 år borde vi verkligen hunnit se att det "milda kvinnliga inflytandet i det tysta" är en fiktion vi allt för länge blifvit mutade och tystade med, då den gjort oss så mycket besvär och rent af skada — genom att lära oss list och förställning — utan att vi ändå lyckats åstadkomma något varaktigt godt på dess grund.

Nej, vi få sannerligen icke något förrän vi ha makt att fordra det.

Och — för det sista och viktigaste — vi nå aldrig den makten om vi icke bli eniga och hålla hop alla tillsammans i stället för att hålla igen en och en.

Maj 1913.

Visserligen är det ju möjligt att ett vidsträcktare kvinnligt inflytande öfver det offentliga icke skulle kunna stäfja alla dessa missförhållanden så snart. Men det är icke möjligt att större makt inte i längden skulle höja kvinnans anseende i denna snöda värld där anseendet beror af en dylik faktor, så att till slut kanske t. o. m. den föreställningen att en kvinna säljer sin kropp för pengar till hvem som helst kommer att anses lika absurd som nu motsvarande om en man.

Det är i alla fall mödan värdt att sträfva för ett dylikt eventuellt resultat — mödan värdt att bli hånad, att svälta och gå i fängelse för — eller hur, mrs Pankhurst? Eller hur alla ni andra seende, där ni i olika länder arbeta för edra systrar — de motspänstiga, slöa eller slafviska, lyxdjuren som sålt sig dyrt och därför äro belåtna, de goda, tåligena, traditionsbundna och förtryckta arbetsmyrorna och alla de små belåtna, feta kafferepsfruarna, hvilka skriva insändare om det vanvettiga i att kvinnor skola bli själfständiga.

Det är för öfrigt icke underligt att de streta mot.

Lifvet blir svårare för dem sedan de blifvit mera allvarliga och medvetna.

Men hvar står det skrifvet att lifvet skall vara lätt att lefva? Lifvet är väl likt allt annat. Det som är lätt åstadkommet brukar det ju sällan vara mycket med.

ETER EN HÅRD UNGDOMSKamp hade hon blifvit sjuksköterska. Hon skötte stilla och kärleksfullt sitt kall och aldrig talade hon om det, som låg bakom henne. Ingen visste något därom. Ingen visste om det förfärliga, som aldrig kunde utplånas. Men en stor sorg var det, som gaf henne den underbara förmågan att vårda och uppmuntra de sjuka som ingen annan.

Hon var som ett höstsolsken för alla stackare som hade att bida sjukdomens långa vinterdvala under längtan efter vårens friskbud. Som kanske aldrig skulle komma. För en var hon — lifvet.

Ernst Olde var skald, en sjuk skald. Stormarne därute i världen hade knäckt honom. Trots mångfalden af stipendier och donationer få ännu skalden gå på sylhvassa stenar, så att de lätt falla och slå sig.

Ernst Olde hade slagit sig blodig därute och han kom till sjukhuset för att få läkedom för sina sår. Hans sjukdom kom från en nedstämd själ, som tagit kraften ur kroppen. Han var mycket trött, då han kom under syster Margits vård.

Men solen sken, ute och inne, och skalden började åter älska lifvet. Som man vet äro skalden ombytliga. Litet behöfves att dämpa, litet att upplända den blåa lifslågan. Och Ernst Olde hade plötsligt funnit en myckenhet af bränsle för sin själ. Och själen gaf kroppen åter dess kraft.

Skalden älskade.

Men han visste ej, att han älskade sorgen, som aldrig kunde dö för att få nytt lif. Och om han också vetat det! Han, som nyss var den svage, trodde sig med ens nog stark att förmå omskapa världen.

När syster Margit första gången med goda händer lade kudden till rätta under hans hufvud, då visste Ernst Olde genast, att så hade aldrig någon förstätt att reda åt honom. En oändlig oro fick makt med den sjuke, och hans ögon sökte tacksamt gifverskan. Men han såg bara ett nedböjdt hufvud och ett par starka, mjuka händer, som han från den stunden höll af.

Han tyckte mest om hennes stilla allvar. Ty han förstod strax smärtan bakom leendet. Och han led af den.

Hennes ögon var det underbaraste af allt. De voro stora, djupa och outgrundliga. Han diktade sagor om dem. Och när hon kom in till honom, låtsades han ofta sofva för att få blicka in i dem. Det var som hon annars var rädd och vaktade på dem. Så lärde han känna hennes lifs hemlighet, den stora sorgen.

Hvad det var för en sorg, visste han icke. Och han ville icke veta det. Han ville bara jaga den på flykten med sin stora kärlek.

Men från den stunden hon läste hans hemlighet i blicken, som var riktad på henne, undvek hon honom. Hon kunde icke fly, hon var bunden af sin plikt, men hon kom och gick raskt. Från den stunden hade hon alltid brådtom.

Men ack, hon skulle ej undkomma! Ernst Oldes lifslängtan växte sig stark i det tysta sjukrummet och den växte till en oupplöslig förening med henne, som kom och gick hos honom.

När en skald älskar, finnas inga hinder. Och därför tog han hennes händer och fast-

höll henne. Och han talade om sin stora kärlek, till lifvet, till henne, som blifvit lifvet för honom.

Hon måste ju lyssna. Hon kunde icke undkomma. Men hon ville betaga honom hans stormande mod, som hon själf ingifvit.

— Jag får ej höra er, sade hon då. Jag är bunden här. Här är mitt lif. För mig får ingen annan jordisk kärlek finnas än den till alla, till de sjuka omkring mig.

Skalden log segervist.

— Kärleken låter ej förbjuda sig. Och den får finnas, den måste sökas — till den ende. Och är jag ej sjuk? Behöfver jag ej din kärlek för blifva frisk?

Och åter sade han:

— Du är lifvet för mig.

— Det är många, som behöfva kärlek och aldrig få någon, svarade hon stilla, med bortvänd blick. Jag är här för de många.

Ack, hvad brydde han sig om de många! Skalder lefva i sina egna dikter, ej i andras.

Hvad brydde han sig om den plikt, hon satte upp som en svag sköld! Hans träffsäkra lans var plikten att älska den ende, som Gud utkorat.

— Och hur skall man veta, hvem han är? frågade hon.

— Du vet det, blef svaret.

Visste hon? Hon hade en gång misstagit sig. Och nu — fick hon ej pröfva, tyckte hon.

Hon ville gå.

Men hon fick ej. Hon var bunden af hans kärlek, som hon gifvit lif. Ja, hvarför förneka det mänskliga? Också af sin egen.

Hon älskade honom. Det var den stora olyckan. Hon kunde ej förneka sanningen, då han frågade. Hon kunde icke ljuga i en sådan sak.

Då skrallade skalden jublande glädt.

— Ack, älskade, sade han, hur kan du då förneka din rätt att taga hvad lyckan bjuder — vår rätt att lefva!

— Och om jag redan tagit ut mitt lifsarf i förskott? frågade hon. — Ja, svarade hon på hans förskräckt frågande blick, jag har ej rätt att taga emot din kärlek. Jag är ej värd den. —

— Tyst, tyst, älskade, afbröt han ängsligt manande, du har rätt till allt, när du älskar. Och du är värd allt, därför att jag älskar dig.

Och så besvor han henne med tusen kärleksord. Sådana som bara älskaren finner för sin älskade. Om allt skönt och oförnuftigt han sade om kärleken och kärlekens rätt, skulle nedskrifvas här, så blefve denna enkla berättelse till en tjock bok och till en ny kärlekens Höga Visa.

Men ett sade han att minnas:

— Jag vill ej veta din sorg, ty för oss skall endast vara glädje, och det förflutna existerar ej. Aldrig skall skuggan där af skiljande stiga upp mellan dig och mig.

Det var hans löfte till henne. Ett löfte af en man, som höll en kvinna kär öfver allt i världen, och därför trodde sig kunna taga henne bort från hennes sorg och gifva henne nytt lif — af den kraft som han fått genom henne.

*

En dag voro de båda borta från sjukhuset, där de funnit hvarandra. Och ett helt långt — och dock så kort — år njöto de solen från en molnfri hemmel. Italiens lyckliggörande sol, lyckans egen sol. — Men hastigt kom en åskdag, då blixten slog ner. —

För de båda fanns verkligheten då icke till. Annat än som en dröm — för henne.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Driftiga kommissionärer

å alla platser, där vi förut icke äro representerade, antagas mot hög provision. Tillskrif genast
IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

Nu blef drömmen, den alltid undermedvetna, verklighet — för båda.

Det fanns en annan kvinna, som Ernst Olde mycket höll af, en gammal kvinna.

När Margit första gången hörde Amelie Brenners namn från sin älskades läppar, då visste hon, att det förflutna aldrig dör. Ty han kallade den kvinnan sin fostermor. Men för Margit var hon — det förflutna. Spöket från barnsagorna, denna gång verkligt.

Och Margit lefde i ängslan att möta henne, som Ernst Olde höll af som en mor. Det var ett martyrium som hon måste kalla lycka för att ej göra den blinde skalden seende.

Hur många gånger ville hon ej tala, tala om allt! Men hon var rädd. Hennes hjärta bäfvade, när hon sökte öppna läpparna. Hon visste ej hvad löftet var värdt. Och hon var rädd för kunskapen. Men att hon skulle kräfras på den, det visste hon nu. Ja, fastän hon ej vågade tala, kom det en tid, då hon önskade att krafvet måtte komma genast, att det förflutnas skugga måtte stiga upp på deras väg, så att hon kunde få visshet. Dödsstöten eller det verkliga lifvet? Hvilketdera skulle komma? Hon vågade ej tro, bara hoppas. Därför att hon älskade, måste hon hoppas. —

Det var en dag i Köpenhamn, det hände. Flyttfågeln voro på väg mot Norden. Scenen ett hotellrum. De stodo båda färdiga att gå ut i staden, då det knackade på dörren, och Amelie Brenner steg in till dem.

De båda kvinnornas blickar möttes och korsades som svärdsklingor. För andra gången i lifvet.

Men den blinde skalden jublade i glad öfverraskning.

— Tant Amelie, ropade han med utsträckta armar, det var det roligaste som kunde hända.

— Är du säker på det? frågade föremålet för hans förljusning med en skärpa, som gjorde skalden häpen och förstummad. — Hvem är denna kvinna? frågade hon och pekade på hans hustru.

— Denna kvinna?

Ernst Olde såg barnsligt förvånad från den ena till den andra.

— Det är Margit förstås, tant Amelie?

— Jag vet att hon heter — eller har hetat — Margit Nilsson, kom svaret skarpt som förut. — Men att denna Margit Nilsson skulle vara din —

Fru Brenner afbröt sig med en åtbörd af fasa.

— O, Ernst, och hennes röst blef plötsligt vek, säg, för Guds skull, att hon inte är — din — din hustru.

Ernst blef ännu mera häpen och hans blick gick oroligt frågande till Margit, som stod blek och behärskad utan att förändra en min. Endast ögonen tycktes lefva. Men vid mannens undrande vädjan tog hon ett steg fram mot den andra kvinnan.

— Jag är hans hustru, sade hon hastigt och bestämdt. — För hans skull, och rösten darrade en smula, haf misskund! Hennes blick sökte bedjande motstånderskans.

Men fru Brenners ögon fingo en farlig glans, och hon nästan ropade till svar:

— Misskund? Med min sons mörderska! Det kan jag ej.

Ingen undgår sitt öde, heter det. Och Ernst Olde hade icke undgått sitt. Den kvinna som drivit hans fosterbror i döden, var hans egen hustru. Det visste han nu.

Fru Ebba Ramsay 85 år.

Fru EBBA RAMSAY, SOM AGnat så godt som hela sitt lif åt vården af fattiga och sjuka barn, fyllde den 1 dennes 85 år. Hennes lifsverk är Wilhelmsro, den bekanta anstalten för vård af fallandesjuka barn och vuxna utanför Jönköping, som från ett af henne på 1870-talet grundadt litet barnhem vuxit ut till den förhållandevis stora institution det nu är. Anstalten skötes numera af en förening, som af fru Ramsay inköpt betydande markområden, hvar till mr James Carnegie donerat 135,000 kr. Grundläggarrinnan bor emellertid kvar å Wilhelmsro och följer ännu, trots sin höga ålder, med intresse utvecklingen af sitt välsignelserika verk.

Visste han det verkligen? Var det då sant, kunde det vara sant?

Tant Amelie sade, att det var så. Men Margit?

Han erinrade sig med en rysning att hon ej förnekade det. Hon hade bara sett på honom, länge, pröfvande — och så hade hon gått.

Hur hade allt detta förfärliga kunnat hända? Hur hade han burit slaget? Som en man? Som löffets man?

Nej, löftet mindes han icke då. Då fann han bördan öfvermänsklig och han brast i tårar. Öfver sin egen svaghet? Åh nej, öfver lifvets grymhet var det väl mest. Han kände sig i den stunden som ett barn, för hvilket man slagit sönder älsklingsdockan, och som därför tviplar på Guds godhet. Han tänkte icke på att han var delaktig i dådet. Dockan ville en gång rädda dem båda, men hon fick icke. Ty dockan hade icke manlig kraft.

Jaja, hans var skulden, det insåg han nu, och löftet — det var också hans. Ändå lät han henne gå, gå ifrån sig utan det ord, som hon måste vänta, som hon hade rätt att vänta — att fordra!

Hvad skulle det nu blifva af dem? Skulle han någonsin kunna glömma att hon — att hon — nej, han förmådde ej tänka tanken ut. Han stirrade in i sin själs mörker. Han visste vägen, men — hade han kraft att gå den?

Han slutade med att bedja Gud om hugsvalse för sitt förtorkade hjärta.

Margit gick på gatan och tänkte på det förflutna. Hon hade varit Viggo Brenners älskarinna. Hon hade trott att hon älskade honom, och hon fick aldrig ro för hans böner. Hon trodde på honom, på sin kärlek, på hans löften. För en enda gång gaf hon vika och blef hans.

En enda gång — och ändå något, som aldrig kunde upplånas. Var det ej grymt? Desto grymmare som den stunden också dödade hennes kärlek till mannen. Hon flydde — med fasa. Hon hade älskat en afbild af honom, som hon själf format i sina drömmar, ej den skröpliga människa, som var verklig. Hon vände aldrig åter.

Men han följde henne, bönföll, hotade, använde hänsynslöst hvarje medel för att få henne att på nytt ge vika.

Hon var ståndaktig. Då trängde han en dag in i hennes bostad och jagade där ett skott genom sin linning. Han hämnades värdigt. Man sade, att hon var en dålig kvinna, som drivit en ung, förhoppningsfull man i döden.

Han hade dock älskat henne...

Älskat! Kärlek! Ord! Ord!

Margit vände med ett plötsligt beslut. Raskt gick hon tillbaka till hotellet för att pröfva om de orden ändå kunde innebära en verklighet.

Ernst satt i hotellrummet och lycktes frånvarande stirra ut genom fönstret. Margit blef stående i dörren, utan att han märkte henne. Det var som om hans blick sökte någonting långt bortom den synliga himlaranden. Och hans läppar mumlade ord, som hon ej kunde urskilja. Det lät som en bön. Hvad sade han, och till hvem, undrade hon. Tänk om han kände att Gud var nära i den svåra pröfningen! Då vore sannerligen ej hoppet ute. Margit stod andlöst stilla och lyssnade. Så hörde hon:

”Gud, jag tackar dig. Tillgif att jag måste säga som fariseen: jag tackar dig att jag ej är som en af dessa andra, för hvilka verkligheten är allt. Jag tackar dig, att min själ förmår svinga sig upp till dina rymder. Att jag har diktens gåfva och ej är bunden vid jorden. Jag vill dikta om verkligheten, tills jag glömmet, att den finns till. Jag vill hålla mitt löfte. Men haf förbarmande, Gud, med de stackare, som äro kedjade vid torfvan, och som träffas i hjärtat, så som jag har blifvit träffad!”

Då steg Margit fram i rummet.

— Ernst, sade hon sakt, med en sorgset förebrående blick.

Skalden vände sig om utan öfverraskning. Och han talade lugnt.

— Margit, jag vill ingenting veta. Ingenting skall sägas om detta mellan oss. Du är min hustru. Och han — min fosterbror — måste hädanefter för mig vara — din förförare — ingenting annat.

Men vid denna dom brast skaldens själfbehärskning. Han sjönk samman och gömde ansiktet i händerna.

— O, Margit, utbrast han, hvaf för sade du aldrig någonting om detta?

Då log kvinnan bittert och hon undrade inom sig, om hon i denna stund skulle varit hans hustru, ifall hon talat.

Men ett visste hon — att både hon och han skulle varit lyckligare då.

Kobb's Hongkong Thé

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

IDUNS KOKBOK

AF

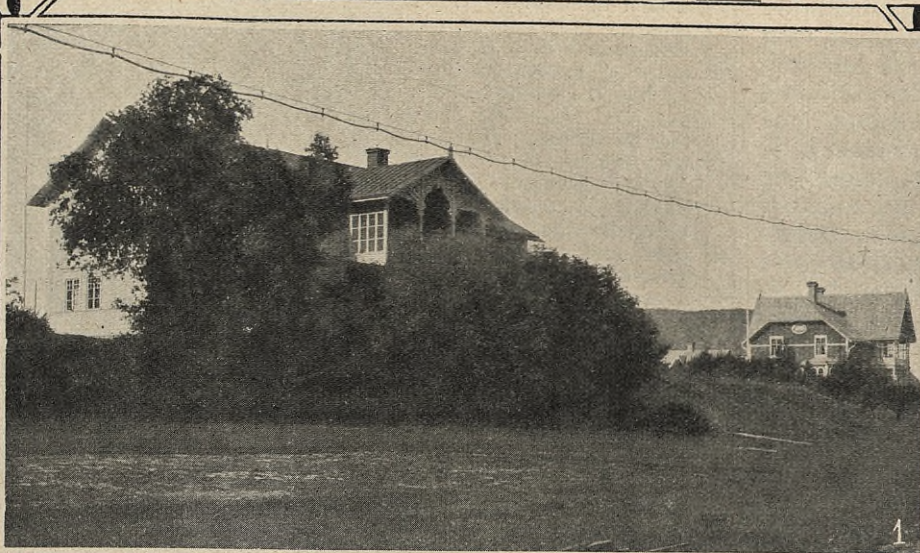
ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. - Pris: Kr. 5:50 inb.

Norrlandskriget.

ETT FÄLTTAG I fredstid är ingalunda något lekverk, fast det ej gäller blodsutgjutelse, brand, plundring och all annan krigets styggelse. Att så här i frostkall höst draga ut i härnad i norrlandska vildmarker, vill säga delsamma som att kunna uthärda allvarliga strapasser utan att humöret blir surt och krafterna svikta. Det nyligen avslutade Norrlandskriget, hvori deltagit 19,000 man trupper och 4,000 hästar, har visat, att våra officerare och soldater med hurtighet och energi fullgjort de tunga fällplikterna. Man hade att bekämpa en österifrån kommande fiende, som med sina huvudkrafter landsligt vid

Sundsvall och lågade fram mot Ånge. Af dessa fientliga truppmassor framgingo en del i Indalsälvens dalgång, en annan del lågade under general Wrangels befäl öfver Hernösand-Sollefteå västerut. För att bekämpa denna invasionshär framdrogs en västarmé i Jämtland, hvars huvudkrafter stodo dels i trakten af Ånge, dels under general Jungstedts befäl vid Bispgården. På denna senare plats hade också kronprinsessan sin bostad, i handl. A. Kristoffersons villa, medan konungens högkvarter befann sig vid Hammarstrand, vid Ragunda, där förvaltaren Ebingers vilja ställts till hans majestäts förfogande.

1. Högkvarteret (Badhotellet) i Hammarstrand samt där bakom konungens bostad under manövern (förvaltar Ebingers villa). H. Löfbladhs foto. 2. Artilleri, tillhörande A-kåren, i ställning vid Bispgården. 3. En förpost från A-kåren i aktion. 4. I full fält-rustning. 5. Kronprinsessan med uppvaktande hofdam åser striden. G. Wickman foto.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserar till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1896	2: 1	Iduns julnummer 1903	0: 25
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1910 (med julnumret)	6: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1901	0: 25	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

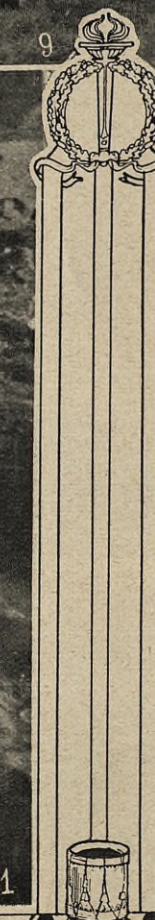
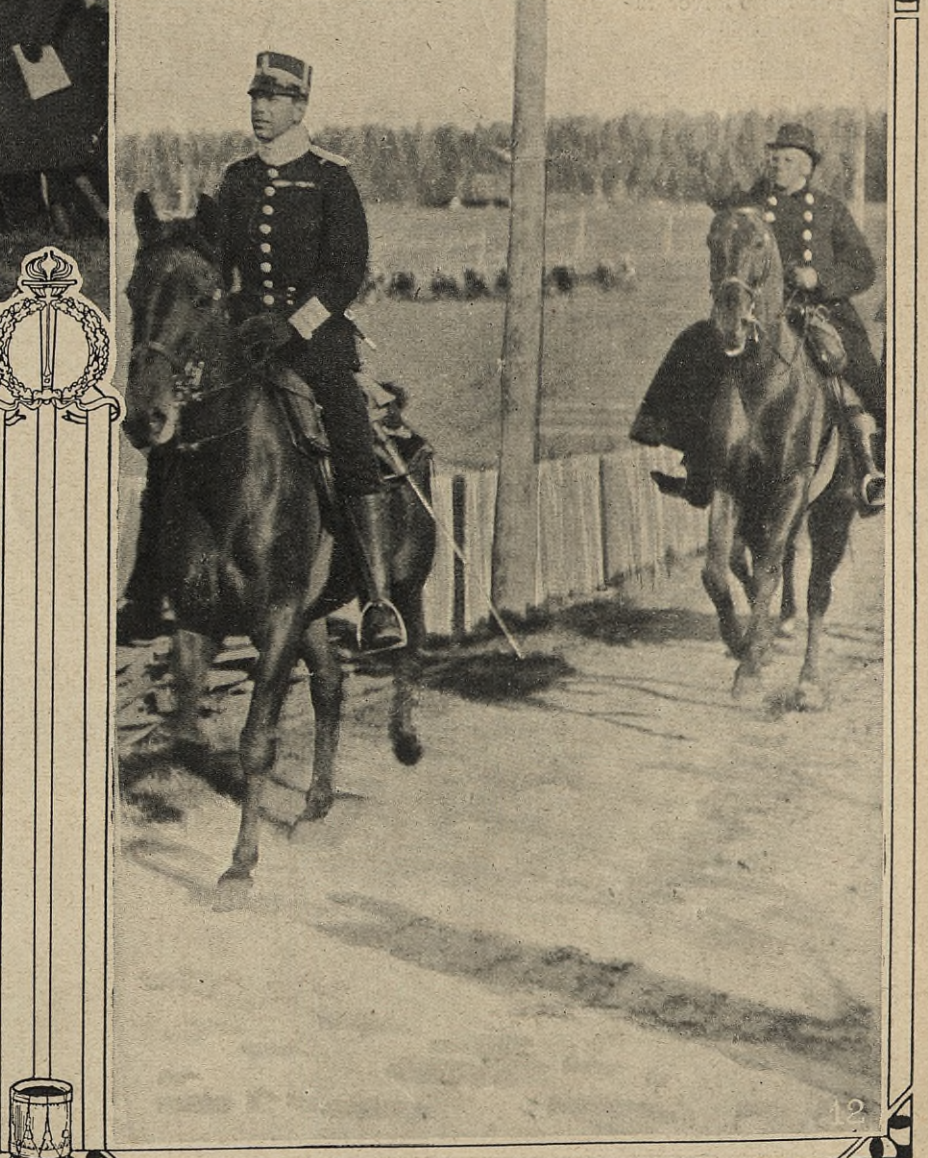
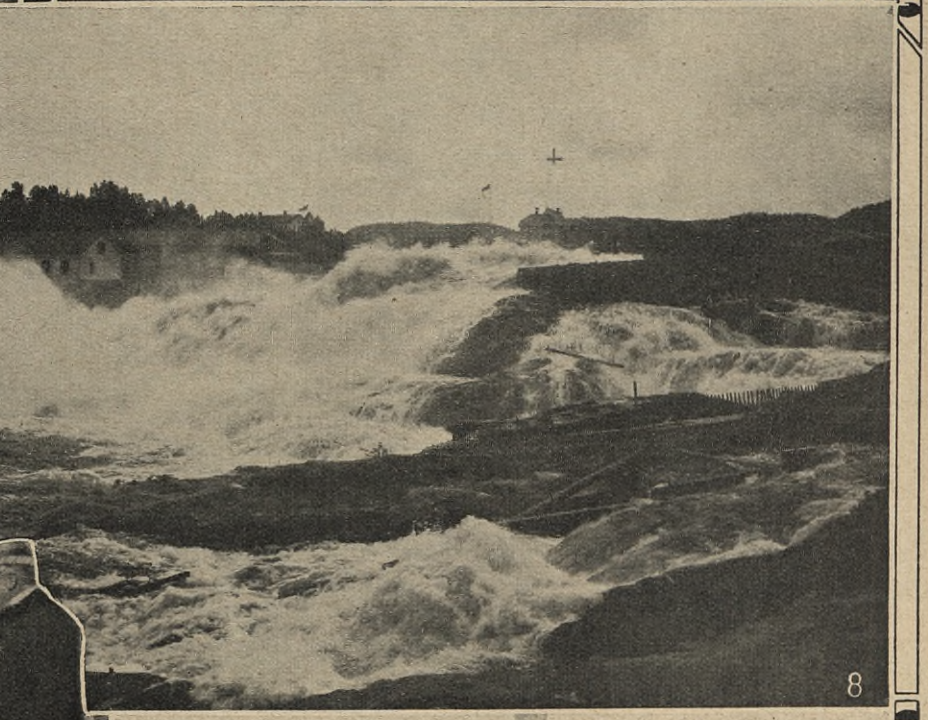
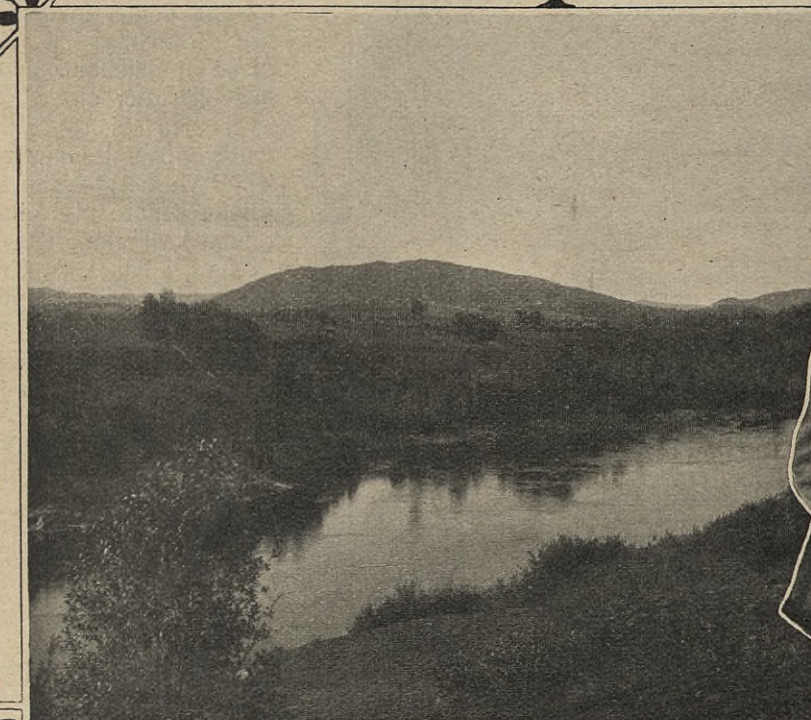
Det torde höra till det ovanliga, att Sveriges kronprinsessa bevisar en stor fältmanöver i en oländig terräng, men vårt lands blifvande drottning hyser ett lifligt intresse för vårt försvarsväsen och ämnade redan föregående år öfvervara en stor manöver, men vardt då förhindrad. I stället blef det årets omfattande krigsöfningar hon kom att bevisa, och de hade helt säkert dubbel lockelse för den unga furstinnan, eftersom hennes gemål, kronprinsen, deltog i kampanjen i egenskap af kompanichef vid Svea lifgarde. Här är icke utrymme att i detalj följa stridernas tumult eller att ingå på några strategiska beskrifningar öfver de båda kämpande kår-

6. Utsikt öfver trakten kring Bispgården. 7. Ragunda sjöbottnar, där striden utkämpats. I förgrunden Indalsälven. 8. Hammarforsen, Ragunda. + konungens bostad. 9. Konungen hälsar de utländska militärattachéerna. De äro från vänster: premiärlöjtnant Rustad, Norge, kapten Mechling, Förenta staterna, kommandant de Courcel, Frankrike, öfverstelöjtnant von Giese, Tyskland, kom-

mandant Lefebure, Belgien, öfverstelöjtnant Assanovits, Ryssland, samt i samspråk med konungen och öfverste Nyström öfverstelöjtnant Russel, England. 10. Krigsministern David Bergström, åtföljd af sin adjutant, åser krigsöfningarna. 11. Maskingevär på kronprinsens kompani vid Fors kyrka. 12. Kronprinsen på väg till striden. 7 och 8. H. Löfbladhs foto, alla de öfriga G. Wickman foto.

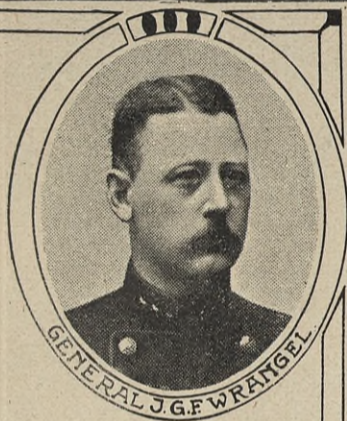
rernas skarpsinne för att öfverlista hvarandra, spränga hvarandras styrkor och nå fram till segerns triumf eller nederlagets bittra smärta. Endast några impressionistiskt nedkastade intryck må tjäna som textinramning kring bilderna.

Där ligger Fors kyrka och kring det fridfulla templet rullar krigets tordön, så att marken skakar och damm och krutmoln stå i högan sky. Invasionsarmén under general Wrangels befäl går där till anfall under en liflig artilleristrid mot Svea gardesbataljonen, hvars 12:te kompani under kronprinsens befäl befinner sig i skyttelinje, stödd af ett par kulsprutor. Det blir en het dust på höjder

13

GENERAL J.G.F. WRANGEL

13 och 15. Sjätte arméfördelningens krigsbrokolonner bygga pontonbro öfver Indalsälven

och i dalsänkor, man vadar öfver vattendrag, kryper i skyttegrafvar och stridsifvern präglar allas ansikten. På en höjd står konungen, kronprinsessan och de främmande militärattachéerna och följa stridens gång. Bataljen är het och den slutar med att den fiendliga armén jagar general Jungstedts

14

GUNNAR WIDHOLM

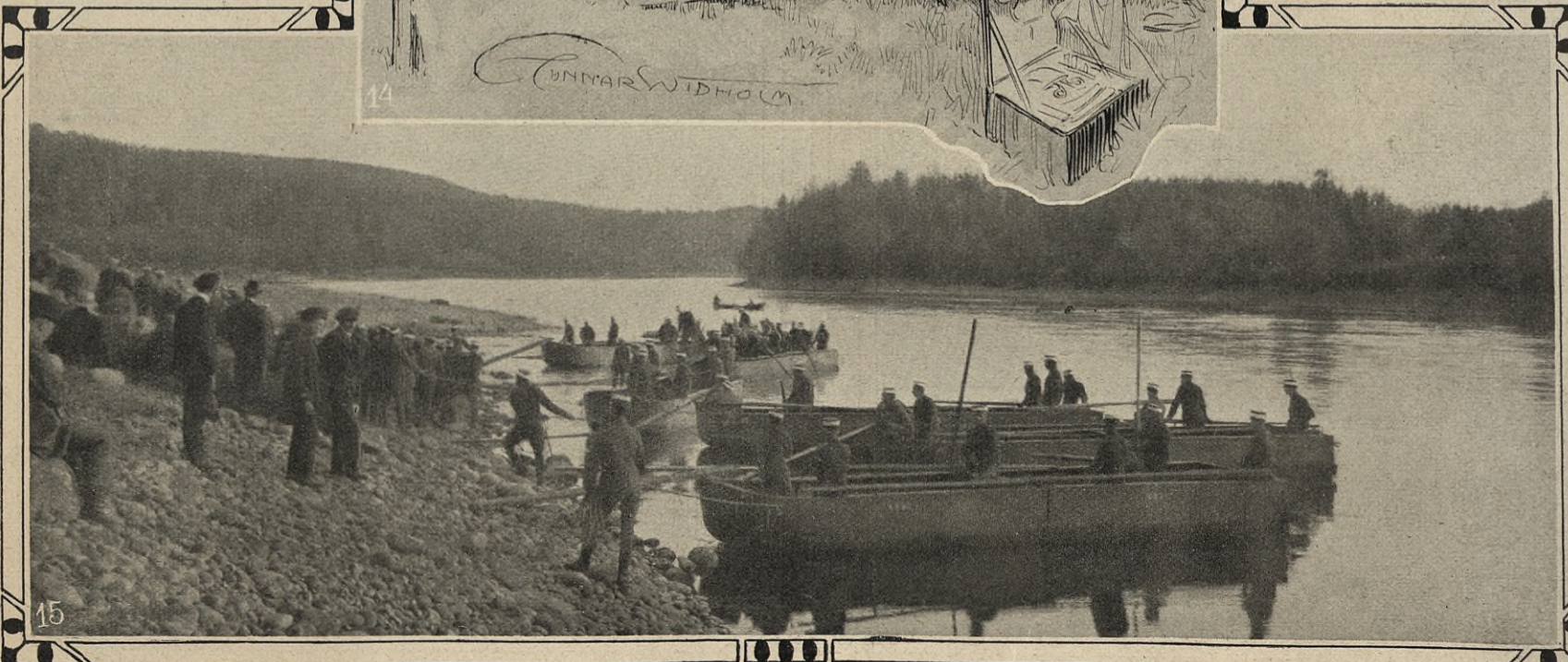

GENERAL G.A.H. JUNGSTEDT

vid Annedal. 14. Fältambulansen i verksamhet. Originalteckning för Idun af G. Widholm.

gossar på flykten. En annan gång står striden på Ragunda bottnar, den nejd, där Vild-Hussen i slutet af 1700-talet utförde den vansinniga bragd, som på några timmar tömde flodbädden, skapade Döda fallet och gaf älven nytt lopp.

Ett, tu, tre blir man vittne till lifliga bajo-

15

16

16. Trupper, tillhörande B-kåren (de anfallande) vada öfver Järån. G. Wickman foto. 17. Ragunda gamla kyrka från

nettstrider eller ser i dalgångar, i skogsbyn och på slätterna ryttare i raskt traf eller brusande galopp... Där bygga ingenjörstrupper pontonbro öfver Indalsälven och regementen tåga öfver det brusande vattnet... där är ett fällläger i djupa skogen, genomvåta och frysande soldater värma sig vid eldarna, medan vaktposterna skynta mellan stammarne... Så förflyta dagar och nätter och kriget blir slut, med seger för den fiendliga armén... Midt i krigsbullret uppdyker ett sensationellt rykte: en kapten Sagen vid ett norskt infanteriregemente har häktats som spion, därför att han utan vederbörligt tillstånd följt öfningarna. Han afvisas, men kommer tillbaka och anhålles för vidare undersökning. Alltså har äfven den sidan af ett krig alldeles oförmodadt kommit att ingå

17

18

1300-talet. 18. Stadsberget i Ragunda. 19. Järnvägsbron öfver Indalsälven. 20. "Döda fallet". H. Löfblad photo.

som ett moment och ett ganska uppseendeväckande sådant i den norrländska fältmanövern 1913.

Sjukvården, denna viktiga del af ett efter moderna metoder ledd fältslag, har också tillgodoseetts med all önskvärd noggrannhet. Sälunda gaf man den ena kårens sjukvårdskompani ett helt kompanis simulerade sjuklingar. 150 sårade officerare och manskap placerades ute i terrängen, hvarefter sjukvården fick söka upp och ta hand om dem, föra dem till förbandsplatsen och behandla dem fullständigt som om de varit sårade i ett riktigt krig. — Nu äro drabbningarna slut och trupperna återbördade till sina kaserner. Man hvilar på vapnen, dock ingen dådlös hvila, ty alla veta att faran en dag på allvar kan stå för dörren...

19

20

BÄSTA SNITT.
OMSÖRSGULLASTE ARBETE.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT

finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Undernärda barn skulle ej
finnas, om alla fingo **GYLLEN-**
HAMMARS patenterade **Haf-**
regryn och **Hafremjöl**. Övär-

derliga för barnen.
Tillverkas under läkares
kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-

derskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 5—11 OKT. 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
chateaubriand med stekt potatis;
mjölk; kaffe eller te med vegabröd.
Middag: Kokt piggar med hollan-

daise och potatis; stekt tjäder med
salader; äppelkaka à la finesse med
vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsröt med mjölk; glödstekt
sill med potatis; ägg; mjölk; kaffe
eller te. Middag: Köttkroetter
med champinjonsås; soppa på rö-

vin med skorpor.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord;
vildtpastej (rester från söndag) med
brynt potatis och lingon; mjölk; kaffe
eller te. Middag: Vegetariansk
blomkålspuré med stekt bröd; kokt
torsk med senapssås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafremjölsvälling; strömmingslåda
med stekt potatis; mjölk; kaffe eller
te. Middag: Späckad gödkalfelever
med potatis; äppelkompott med grä-

de.
TORSdag. Frukost: Smörgåsbord;
marinerade lammkotletter med stekt
potatis; mjölk; kaffe eller te. Mid-

dag: Soppa på brysselkål med prins-

korf; äggvårflor med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;
pannstekt sill med potatis; ägg;

mjölk; kaffe eller te. Middag:
Sjömansbiff à la Juno; saftkräm med
mondamin och mjölk.
LÖRDAG: Frukost: Smörgåsbord;
Köttstufning i snäckor (rester från
fredag); ägg; mjölk; kaffe eller te.
Middag: Artupré med stekt bröd;
kokt fläskkorf med potatismos.

RECEPT:

Kokt piggar (f. 8 pers.) 2
fiskar på omkr. 9 hg. st., 1/2 citron,
2 msk. salt (30 gr.).

Beredning: Fiskarna utargas,
sköljas väl i flera vatten och torkas
med en fiskhandduk. Huvudet får
sitta kvar och gälarna klipplas bort.
Fenorna afputsas, men bortsåras ej.
En djup skära skäres längs efter ryg-

benet på den mörka sidan af fisken
för att det vita skinet på andra sidan
ej skall spricka. Fiskarna gnidas in-

och utvändigt med citronsaften och
saltet samt få ligga 1 tim., hvarefter
de ånyo torkas. De läggas på fisk-

silen med den hvita sidan upp och så-
tats på i så mycket kallt vatten, att
det står jämt öfver fisken. Locket
lägges på kitteln, vattnet får has-

tigt koka upp och skummas väl, hvar-
på kitteln skjutes till sidan af spisen
och fisken färdigkokas, under det
vattnet endast småputtrar, till hvilket
åtgår 20—25 min. Fisken blir hvitare,
om man kokar den i 2/3 och 1/2 mjölk
med 7 gr. groft salt till hvarje lit.
vätska. — Piggvaren lägges upp på
servett garneras med persilja och vac-

kert skurna citronklyftor och ser-
veras med hollandaise.

Stekt tjäder (f. 6 pers.). 1
tjäder; 1 hg. späck, 3—4 msk. smör,
2 tsk. salt (10 gr.), 4 dcl. buljong,
5 dcl. tjock gräde.

Beredning: Tjäderhönan har det
finaste köttet och beräknas för 6
pers. En ung tjädertupp har äfven
välsmakande kött och räcker för 8—
10 pers. Är fågeln frusen, bör den
tinas upp i varmt kök, plockas, re-

nsats och får ligga i ljum mjölk öfver
natten. Den torkas därefter väl, späc-

kas med fina späckstrimlor och upp-

sättes. Tjädern brynes i smöret till-
lika med kräset i en stekgryta, saltas
och spådes, först med den kokande
buljongen, därefter med grädden, och
får saktasteka med tätt lock, tills
den är mör, eller 2—3 tim., beroende
på om det är hönans eller tupp. Skä-

res, garneras och serveras med af-
redd sås, tillsatt med tjock gräde
och kallt smör samt, om så önskas,
med 1 msk. rödt vinbärsgele.

Äppelkaka à la finesse (f.
6 pers.). 17 gr. smör, 212 gr. söt-
mandel, 2 bittermandlar, 3 äggulor, 2
äggvitor, 212 gr. socker, 1/2 msk. mjöl
(5 gr.).

Till fyllning: 1 lit. äpplen, 3/4
dcl. vatten, 1 dcl. socker (85 gr.).
Till formen: 1/2 msk. smör (10
gr.), 1/2 msk. mjöl (5 gr.), 1 msk.
stötta skorpor.

Beredning: Smöret smältes, får
kallna och röres tills det är hvitt
och pösigt. Mandeln skällas, torkas
i ugn, drifves genom kvarn och stö-
tes i stenmortel till en fin massa.
Äggulor, äggvitor och socker vispas
1/2 tim. med stälvisp. Äggsmeten blan-

das därefter med smöret och mandeln,
och sist tillsättes mjölet.
Äpplena böra kokas dagen förut.
De sköljas, torkas, skalas, skäras i
fina klyftor, befrias från kärnhusen
och kokas med vatten och socker,
tills de falla sönder, då de upp-

hållas och få kallna.
En form eller stekpanna smörjes
med smöret, blandadt med mjölet,
och beströs med stötta skorpor. Håri
läggas först ett hvar af degen, så
äpplena, därefter resten af degen,
och kakan gräddas omkr. 3/4 tim.,
i ordinar ugnsvärme, eller tills degen
vid prof med vispkvist kännes torr.

Kakan uttages och får stå 1/2 tim.,
hvarefter den stjälpes upp och ser-
veras varm eller kall med vaniljsås.

Vildtpastej (f. 6 pers.). 1/2 kg.
öfverblifven, skrapad fågel, 1 hg.
späck, 3 ägg, 1 msk. mjöl (10 gr.),
3—4 dcl. tjock gräde, salt, soc-
ker, hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör, 2
msk. finhackad tryffel.
Beredning: Den skrapade få-
geln males tillsammans med späcket
5 ggr. genom köttkvarn och stötes där-
efter med trästöt i stenmortel till en
jämn och smidig färs. Äggulorna vis-
pas med mjölet och grädden och
denna blandning tillsättes matskeds-

vis i färsen, under det den arbetas
omkr. 1 tim. Färsen afsmakas noga
med kryddorna och sist nedskäras de
till hårdt skum slagna äggvitorna.
En timbalform smörjes med smör och
bestros med finhackad tryffel, färsen
ihålles och kokas sakta i vat-

tenbad omkr. 2 tim. Den stjälpes upp
på rundt fat, garneras med örter och
brynt potatis och serveras med få-
gel- eller tryffelsås samt lingon.

Vegetariansk blomkålspu-
ré (f. 6 pers.). 2 medelstora blom-
kålshuvuden, 1/2 rotselleri, 1 purjolök,
1 3/4 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.),
4 msk. mjöl (40 gr.), salt, socker, hvit-
peppar, 2 äggulor, 2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Blomkålen rensas på
vanligt sätt och fördelas i klyftor,
hvilka få ligga i ättikblandadt vat-

ten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika),
1 tim. Selleriet skalas, skäres i tär-
ningar, purjon rensas, sköljes och
skäres i bitar. Grönsakerna kokas i
vattnet med litet salt, tills de äro
fullkomligt mjuka, då de passeras.
Smör och mjöl fräsas 2 min. purén
spådes på och soppan får koka 5
min., hvarefter den afsmakas med
kryddorna. Äggulorna och grädden
vispas upp i soppskålen. Purén hål-

les i under vispning och serveras med
stekt bröd.

Marinerade lammkotletter
(f. 6 pers.). 12 lammkotletter, 50 gr.
späck, 50 gr. rimmad, kokt oxtunga,
2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar.
Marinad: 2 tsk. finhackad röd-
löök, 4 persiljestjälkar, 2 lagerblad,
saften af citron, 2 msk. matolja.

Till panering och stek-
ning: 60 gr. smält smör, 2 dcl. fin-
stötta skorpor, 60 gr. kallt smör, 1/2
dcl. köttsky eller buljong.

Beredning: Kotletterna torkas
med en duk, urviden i het vatten,
putsas och benen skrapas. De bultas
på båda sidor, späckas med späcket
och tungan, skurna i fina strimlor,
ingnidas med kryddorna och läggas på
ett fat. De beströs med löken, de
fint skurna persiljestjälkarna och la-
gerbladen och begutnas med citron-

saften och matolja. Håri få de ma-
rineras 1/2 tim., hvarunder de vändas
4 ggr. De upptagas, (kryddorna ska-
kas af), inklappas i en duk, doppas i
det smälta smöret och vändas i de
stötta skorpor. En stekpanna upp-

hettas, smöret brynes däri, kotlet-

terna läggas i och stekas 5—8 min.
på hvarje sida. De uppläggas i krans
på varmt serveringsfat, pannan vispas
ur med den kokande buljongen och så-
sen hålles öfver kotletterna.

Fatets midt garneras med 2 kkp. äp-
pelmoss, tillsatt med 30 gr. rifven, fint
hackad pepparrot eller ock med cham-
pinjoner, skurna i skifvor och frästa i
smör. Rundt om garneras med persilja
eller salad.

Serveras med stekt potatis.
Äggvårflor (omkr. 5 laggar), 210
gr. fint smör, 4 ägg, 150 gr. socker,
150 gr. mjöl, skal och saft af 1/2 liten
citron.

Till järnet: 1/2 msk. smör (10
gr.).
Beredning: Smöret röres tills
det blir hvitt och pösigt, hvarefter
äggulorna, sockret och mjölet och ci-
tronskalet tillsätts och massan röres
1/2 tim. Sist nedskäras de till hårdt
skum slagna äggvitorna. — För att
våfflorna skola bli fräsiga fordras en
jämn eld. — Våffeljärnet uppvärms
så smånigom på båda sidor och smör-
jes med smält smör. En slef af smet-
ten påhålles, järnet vändes, hvarvid
noga tillses, att den sida af järnet,
som är mest het, vändes uppåt un-

der gräddningen. Våfflan tages ur
järnet med en gaffel, putsas med sax,

A.-B. Nordiska Kompaniet

Stureplan.

Tango , helylle, 110 cm.	Kr. 3.25
” helsiden, 110 cm.	Kr. 3.50
Osiris , faconné, 110 cm.	Kr. 3.75
Rococo , blomligt, 110 cm.	Kr. 4.25
Isis , halvsiden, 110 cm.	Kr. 4.50
Aida , helsiden, 105 cm.	Kr. 5.50
Eugenia , faconné, 100 cm.	Kr. 6.75
Terpsichore , gaufré, 100 cm.	Kr. 6.90
Darius , faconné, 110 cm.	Kr. 8.75
Charmeure , helsiden, 105 cm.	Kr. 11.50
Monte-Carlo , faconné, 105 cm.	Kr. 12.50
Octavia , faconné, 105 cm.	Kr. 15.00

Modfärger:

Tango, Bleu, Madonne, Daphnis, Zenith,
Amoureuse, Scalope, Maroquin, Ionc.
Begär profiler.
Alla profiler sändas gratis och franco.

Vår tids mest fulländade fabrikat i sin bransch.
Världens Standardmärke.

van Houtens Cacao

För alla åldrar: En oöfverträffad frukostdryck.
Sedan 85 år: Ett ständigt ökad anseende.
EN kvalitet: DEN BÄSTA.

Stadion, Nobless

fin Smörkex.
ARTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
Kungl. Hofleverantör.

Äkta Göteborgs-
Knäckebröd.

Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Örnäs.
Tel.: 11 & 929.

Vid emaljmalning af huse-
radsåker af trä, bleck, korg-
arbeten, blomkrukor m. m.,
bör alltid den bästa emalj-
färgen användas. Ingen kan
i hållbarhet och briljant ut-
seende mäta sig med **China-**
lack. Arsenikfri enligt nya
giftstadgan.
Erhålles hos alla färghand-
lare. Fabrikanten: **Dorch,**
Bäcksin & Cos A.-B., Göte-
borg och Stockholm.

Prenumerera på Idun!

Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS ARTIEBOLAG
Filialer
på alla större platser.

Mellin's Food

är bästa kraftnäring för
svaga, klena barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, speceri-
& drogaffärer.

En Prästfru

meddelar:
"Bäcksin's Amerikanska Jäst-
pulver är ett idealiskt jäsmedel för
all slags bakning. Jag har aldrig fört
använt något så utmärkt!"
Säljes öfverallt.
Tillverkas af
OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG

Schweizer's

Siden
tullfritt till bostaden!

Begar prof på våra nyneter i svart, hvitt och kulört:
Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mouseline 120 cm. bredt från 95 öre mefern, **Sammet**
till klädningar och blusar. **Plysch** till jaketter och kåpor.
Såväl som blusar och rober med äkta **Schweizer-**
broderier i batist, ylle och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt
till privatpersoner portofritt och redan förtulladt
till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

**Hushålls-
utgifterna**

kunna nedbringas
med **Gasens** tillhjälp.

Se gasverkets broschyr nr 28, som er-
hålles gratis å gasverkets utställning.
Gasspisar visas och demonstreras å

Gasverkets Utställning,
Sthlmstel. 60 32. Kungsgatan 54. Rikstel. 28 93.

Lejon Vantar & Strumpor

Försälgas
i alla världsorienterade
Sybehörs-Manufaktur
& Skofvaruaffärer.

lägges på brödgaller i spisen, så att den ej mjuknar. Upplägges på tårt-papper på varmt fat och serveras med sylt.

Potatismos (f. 6 pers.). 1 1/2 lit. potatis, vatten, salt, 2 msk. smör (40 gr.), 2-2 1/2 del. kokande mjölk.

Beredning: Potatisen sköljes, borstas, skalas tunt och kokas. Vattent afhälles väl och potatisen drifves genom purépress eller röres med gaffel till mos. Det kalla smöret tillsättes genast under kokande tillsläpandes därefter den kokande mjölken, litet i sänder. Moset afsmakas med salt samt litet socker, om så önskas. Potatismos bör serveras genast det är tillagadt, får det stå länge blir det segt och klabbigt.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af *Idun* äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägen-

heter till besvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af dem sedan insända frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 226. Kan någon af *Iduns* läsare godhetsfullt upplysa, om en ganska dög person kan själf och utan för stora svårigheter lära sig labiologi? Har detta sedan kunnat vara honom till verklig hjälp vid samtal? Finnes i så fall någon lärobok däri? Tacksam för svar vore Bekymrad.

N:r 227. Säg mig någon liten bra och billig fransk modejournal, med hvars hjälp det vore möjligt att själf förfärdiga sina kläder. Jane.

N:r 228. Kan man själf färga om orangefärgade linnegardiner, som blifvit blekta af solen? Jane.

N:r 229. Finnes någon af *Iduns* läsare som kan gifva anvisning på hur man skall få bot för skrifsjuka? Jag har anställning på kontor och har där uteslutande skrifvarbete, men kan nu ej utföra mitt arbete. Villrådlig.

N:r 230. Finns något medel mot mask i möbler? Göteborgare.

N:r 231. Undertecknad som tänker bilda en liten arbetsförening bland gårdens barn vore tacksam att få veta hvar man bäst och billigast kunde skaffa lämpliga arbeten (såsom bastarbeten etc.) till gossar och flickor i uppväxtåren. Tacksam för svar är Ung fru.

N:r 232. Jag är i stort behof af arbete att kunna bidra till familjens underhåll med. Men kan på grund af att jag själf sköter mitt hem icke skaffa mig något utom-hus. Undran därför om någon af *Iduns* läsare skulle vilja upplysa mig om hvar jag skulle kunna få sälja väfnader. Är fullt kunnig i konstväfnad. Ung fru.

N:r 233. Huru skall man borttaga mögelfläckar på lakan? Tacksam för råd vore Bojan.

N:r 234. Önskar att på egen hand utföra läderplastik. Skulle någon kunna rekommendera någon bok eller

meddela mig någon anvisning för detta ändamål frågor Tusse.

N:r 235. En bröstsjuk flicka, som önskar hemarbete af hvad slag som helst, skrifvöromål (öfversättning, renskrifning, särskildt af notskrift) brodering, äfven hvilken som helst annan enklare handslöjd, kanske äfven målning och mönsterritning, vore tacksam höra ett råd, hvart man kan vända sig för att säkrast finna arbete och nå bästa ekonomiska resultat. Har ingen factutbildning, men vanlig skolunderbyggnad, goda språkkunskaper. Har ej stora kroppskrafter (måste vara stillasittande och är ofta sängliggande) men är åtminstone händig och läraktig och har fallenhet för konsthandverk. FEVERED.

N:r 236. Jag har två rum att möblera och ville gärna fråga hur jag skulle få det trefligast. Jag hade tänkt matrum i det ena. Men hurdana skola matrumsmöblerna vara, nu när de höga byffeerna äro omoderna. Skall byffen vara i skäniform eller hur, och hurudan färg, för att det skall verka nått och trefligt. Jag har läst Sigge Alméns uppsatser i ämnet men har ju inte råd få sådana möbler om än jag så gärna vill. Och det andra rummet, hur skall jag möblera det? Vore så tacksam om någon som förstode det ville gifva mig råd. Anna-Lisa.

N:r 237. Kvinnlig kontorist med svältlön funderar på att byta om lefnadsbana. Skulle någon af *Iduns* läsarinor kunna säga, hvad jag skall säga mig till? Helst skulle jag vilja ha en verksamhet bland barn och ungdom. Är kunnig i finare handarbeten, kläd- och linnesömnad. Har tänkt på inackorderingar. Behöfs stort kapital, och hvar vore bästa platsen? Skulle en privat slöjdskola bära sig någonstans? Gif råd åt Ensam i lifvet.

N:r 238. Vill någon gifva mig ett godt råd om hur jag på relativt kort tid skall bli mager. Finnes någon dekott, som man kan tillaga själf? Har ett stillasittande arbete. Mycket tacksam för pålitligt svar vore Ung flicka.

N:r 239. Har stort intresse i arbetet bland barn. Men är villrådlig hvilken bana jag skall välja. Har tänkt genomgå kurs i spädbarnsvård. Men såg för någon tid sedan en uppsats i *Idun* om Folkkindergården. Hvar i Sthlm finnes en sådan? Hur lång och dyrbar blir kursen? Vore det förstodigt att först genomgå en 3 mån. kurs i barnavård och sedan söka in där, samt hvilka äro fordringarna? Tacksam att få dessa frågor besvarade är Barnavän.

N:r 240. Vill någon godhetsfullt upplysa om bästa sättet att sylta räklor. Samt några råd för konservering af fågel, kött, fisk m. m. Prenumerant.

N:r 241. Skulle någon af *Iduns* ärade läsarinor vilja vara så snäll och gifva anvisning på någon skogrik plats, stad eller land, i södra eller mellersta Sverige, där lefnadskostnaderna äro billiga och skatterna äro fria eller låga — i öfrigt passande för en ensam, äldre dam med små årsinkomster, cirka 830.— kronor. Mångårig prenumerant.

N:r 242. Kan någon af *Iduns* läsare uppgifva hvar någon korffabrikant i Sverige finnes, som tillverkar korf efter äkta tysk metod. Jag har bott 4 år i Sverige, men trots jag skrifvit till de största charkuteriäffärer i Stockholm och Göteborg är det omöjligt få hållbar korf. Finnes någon tysk familj som låter tillverka »schlachtene Wurst» t. ex. »Blutwurst», »Knackwurst», »Bratwurst», »Cervelatwurst», »Wienerwurst»? Den svenska korfven är icke hållbar och i öfrigt aldrig i smak som den tyska. Att som jag gjort köpa från Tyskland blir dyrt med de höga priserna å kött i Tyskland. Härtill kommer hög tull. Synnerligen tacksam för svar är Tyska i norra Bohuslän.

N:r 243. Finnes någon svampkännare, som vill upplysa mig om den så kallade »bläcksvampen» är användbar insaltad, annars bästa sättet att förvara den? Hvar få en billig och tillförlitlig svampkarta, upptagande alla svampar, frågor Nybörjare.

N:r 244. Huru bör jag tillbringa mina julferier (1 1/2 månad), så att jag har nytta och nöje af dem? Är småskollärlarinna, förlofvad, något musikalisk, kunnig i sömnad och handarbeten. Har plats ute på landsbygden, där det inte finns tillfälle till bildande umgänge eller förströelser. Vill gärna ut litet, helst till en större stad eller hvart som helst, där det finns goda, trefliga människor. Skulle det löna sig att annonsera efter en plats för så kort tid, eller kan jag på annat sätt utan större kostnad få min önskan uppfylld? Tacksam för svar vore Marta Bleking.

För Herrar. Långa Res- och Jakt-damasker.

	Längd 65 cm.	Längd 80 cm.
Svarta, fast resarstickning, tjock och mycket stark.	2.80	3.60
Ljusgrå, kvalité som ofvanstående, men litet tjockare.	3.20	4.10
	Längd 60 cm.	Längd 70 cm.
Natarmelerade, med knäveck, mjuka, patentstickade.	2.60	3.30

Se i öfrigt priskuranten!
NYA TRIKÅFABRIKEN, VALDEMAR NIELSEN,
Etablerad 1891,
BRYGGEGATAN 4, STOCKHOLM.

N:r 245. Hvad skall jag göra med min lille gosse (4 år) som väter på sig hvarje natt. Vore tacksam om någon af *Iduns* läsarinor ville gifva mig svar härpå. Fru X.

N:r 246. Ville någon af *Iduns* läsarinor gifva upplysning om huru länge god ton fordrar af en att bära sorgdräkt efter sin mor. Sorgen är nog tung utan att man af slöjor och flor ideligen skall påminnas om det man äfven annars icke kan glömma. Ovan att gå svartklädd.

N:r 247. Jag önskar utbildna mig till privat- eller resesekreterare. Jag

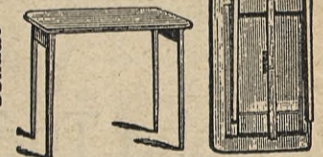
har genomgått 8 kl. läroverk, är af naturen vaken och intelligent och intresserad för snart sagt allt. Jag har vistats 2 1/2 år i utlandet, ett år i södra Frankrike och 1 1/2 år i England (London och landsorten). Jag talar engelska flytande, franska och tyska rätt bra men antar att jag behöfver bättre på dessa sistnämnda språk något samt kanske äfven skaffa mig någon kännedom om italienska, stenografi, maskinskrifning och bokföring. Kan *Iduns* läsare gifva mig upplysning om det är något mera jag behöfver ha kunskap i och hvar i Stockholm jag kan erhålla den lämpli-

Schweizer's

broderade balrober från Kr. 10.80
" sidenblusar " " 7.—
" barnklädnigar " " 4.90
" krager, jabots, näsdukar, artiklar passande till presenter m. m. Linnebroderier.
Levereras tull- och portofritt i hemmet
Begär katalog med Pariser modeplanscher gratis och franco.
Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz)

"Gemlas" hopfällbara Reformbord
äro bäst — säljas mest.
Praktiska!

Böra ej saknas i något hem!
Tillverkas i flere olika modeller och prislägen.
Erhålles i hvarje världsorienterad leksaks- och möbelaflär.
Gemla Fabriks A.-B., Diö.

Annonsera i Idun!

Apotekaren
Fil. D:r
H. CEDERBERG

medicinska
SASOLTVAL
för toaletten
(Innehåller
10%
SASOL)

Jag upprepar ännu en gång:
Endast den som undviker det skadliga bönkaffet bibehåller sina nerver friska. Drick Kathreiner! Det är fullkomligt oskadligt och smakar lika bra. Läkare rekommendera också derför Kathreiner.
Kathreiner säljes i alla speceri- affärer i paket å 45, 25 och 10 öre.

E. Leitz' Mikroskop.
Prismakikare och Ernemanns Fotografiska Kameror till fabrikspris + tull och frakt. Moderata afbetalningsvillkor.
Generalagent för Leitz:
Ax. Lundqvist,
Handverkaregatan 15 A,
STOCKHOLM.
Allm. 101 81. Riks 87 90.

Hotell Excelsior,
med restaurant och tvättinrättning,
Stockholm C, 35 Birger Jarlsgat.,
motsvarar de bästa af utlandets
Christliche Hospize och Temperance
Hotels. Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

**Stortvätt kan undan-
göras på en förmiddag**
med Castoriatvål. Ingen borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. Kläderna hålla dubbelt så länge. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnelagret, 24 Smålandsgat., Sthlm. Prospekt franko.

Annonsera i Idun!

Pensionsförsäkring. Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddela försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.
Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso-tillstånd pröfvats antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller också årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons listtid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4.5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Kungl. Hofleverantör
A.-B. Östlund & Almquist
Piano- & Orgelfabriker, Arvika.
Högsta utmärkelser å senare årens
världstställningar för

Flyglar - Pianon - Orglar
i täflan med olika nationer.
20,700 instrum. i bruk. Begär pris.
Göteborg, Stockholm,
Kungsgatan 15. Drottninggat. 23.
Malmö,
Baltzarsgatan 42.
Filialförest. i Stockholm: Musikdi-
rektör Carl Bohlin.

Bättre Siden
än de välkända kvaliteter vi
föra i marknaden finnes icke.
Profver på begäran gratis!
**Brunkebergs
Manufaktur Magasin,**
Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.

Är magen i ordning använd
då Vasens Laxermarmelad. Behag-
ligt och effektivt afföringsmedel.
Pris 1 kr. per ask. Finnes på alla
apotek.

**F. PAULI'S
PUTSMEDEL**

VATYX

**GIVER HASTIGT EN VARAK-
TIG OCH VACKER GLANS ÅT
ALLA METALLER.**

Vänd!
N:o 33.

Elegant modell
PLYSCH
 DAM
HATTAR
 Alla färger
 kr 13.50
Ströms, Regeringsgaf. 19-21
 Stockholm.

Det af Apotekaren Fil. Dr. H. Cederberg upplunna antiseptiska preparatet **SASOL** är det bästa, mest effektiva, behagligaste och i bruket billigaste medlet för vård af sår, samt yttre skador och åkommor. **SASOL** har den mest allsidiga användning, är ogiftigt och retar ej hud och slemhinnor. En hvar som gjort bekantskap med **SASOL** föredrager detta obetingadt framför andra antiseptiska medel och konc. munvatten.

Säljes å apoteken och i väl sorterade af-färer i originalflaskor å kr 2:— och kr. 1:—

Kolumbi ägg
 är känt och beryktadt öfver hela världen. Samma öde borde beskäras den äggtvål, som under namn af Ovicula-tvålen tillverkas af den välkända firman F. Pauli. Denna tvål utgör nämligen en fyndig lösning af problemet att i finaste överfettade tvålmasa inblanda det sedan antikens dagar som utmärkt skönhetsmedel bekanta innehållet i vanliga hönsägg. Den på detta sätt framställda Ovicula-tvålen är ett utmärkt hudförsköningsmedel och har det mest välgörande inflytande på sprucken och fnasslig hud, som den gör frisk och sammetslen. Denna tvål är därför ett verkligt fynd, den är **Kolumbi ägg!**

Sådan min
 får man, när man dricker

1.50 pr 1/4 kg.

Geisha Thé
 Geisha Tea Company, London & Stockholm.
 Stockholm depôt: 2 Rosenbad.
 Påminner om aromen på karavanthéet från fordom.
 Beordra det af Eder specialhandlare eller direkt mot postförskott.

KALMAR ÅNGKVARN
 näringsrika, dryga, välkända **HAFREGRYN**
 från Nordens största och modernaste hafregrynskvarn med en afverkningsförmåga af 60,000 kg. hafre pr dygn.
 — Nybyggd åren 1911—1912. —

Oumbärlig för alla sömmerskor,
 och i öfrigt för alla damer, är **TRYCK-KNAPPEN**
BIJOU
 med originalfjäder i ett stycke, utgörande den förträffligaste knäppning för klädningar.
 Sluter till mjukt och säkert och öppnar sig ej af sig själf, samt ger en slät yta.
Garanterad rostfri.
 Begär endast märket Bijou, som finnes att tillgå i alla sybehörsaffärer

gaste utbildningen i ofvannämnda ämnen. Jag kan endast offra värsterminen härå samt så litet pengar som möjligt då jag äfven måste betala för inackordering. Hvad skulle priset för studierna bli? Är det någon utsikt att jag utan vidare studier kunde erhålla en sådan plats mot helt liten lön där jag i stället kunde få träning i ämbetet? Mycket tacksam för svar blir Inga.

N:r 248. Är 16 år och vill gärna blifva lärarinna. Hvad äro fordringarna för inträde vid ett folkskoleseminarium, och hvad är priset? Äger endast folkskolekunskeper, men har god lust för läsning m. m. dyl. Finns det ej någon god skola där man kunde få förberedas till ett seminarium? Fordringar? Utgifter? Mycket tacksam för ett godt råd är Blekingska.

N:r 249. Finnes det någon fond som lämnar tillfällig hjälp och hvar midt i natten vid öppet fönster och framsucka miserabla vers.

N:r 250. Hvart skall man vända sig för att få köpa konserverade fisk- och köttbullar m. m.? Rådlös.

BREFLÅDA
 REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Gullan bör gå och lägga sig och sova, i stället för att sitta uppe midt i natten vid öppet fönster och framsucka miserabla vers.

Ivar Ericsson borta vid Bryggaregatan har ej kunnat motstå de sköna septemberkvällarnes tjuskraft, utan gripits af diktaryran och afgifvit följande lyriska trosbekännelse:

Jag hälsar dig kväll du ljufva uti sommarens afskedsstund, nu vill jag mig icke grufva, om min farkost stötte på grund på lifvets böljor de strida men vill glömma motgång och jäkt vill seger och framgång bida i den klarnande morgonväckt.

Fastän mot hösten det lider i natur'n med stormar och strid, kanske kan lyckan omsider trots ofriden löna min id!

Den sista raden utgör förmodligen en fin hänsyftning på redaktionernas papperskorgar, som så grymt tillintetgöra tusendens förhoppningar.

Rimfrost. Vårt manuskriptskåp är att likna vid vaxkakan i en bikupa → cell vid cell och alla celler fyllda med fantasiens och tankarnas honung, men poesicellen den mest proppade af alla. Då förstår ni nog..

Rigmor. Kan ej användas.

N. 3. Gelé.

Bruno Svanberg. Sockerbagarevers.

Sr. Följde med i den stora löffällningen.

Silence. Motivet är godt, men behandlingen för snäf.

Landsortsbo. Ämnet har ju alltid sin bedräfliga aktualitet, och är ej heller främmande för Iduns spalter, där det upprepade gånger varit föremål för artiklar. Måhända få vi vid tillfälle anledning ånyo upptaga detsamma. Men så mycket kunna vi säga redan nu, och den erfarenheten har ni nog gjort själf, att det är lönlöst att bedja svenskarne enkanerligen stockholmarna att rätta munnen efter matsäcken. Åtskilliga ha nu hunnit så långt i konsten att lefva flott på andras pengar, att de ej kunna tänka sig någon annan existensform. Den i bakgrunden vinkande konkursen, eventuellt skandalen, skrämmer icke längre, sedan det ådaga-

Axa yrkesserie. N:o 3.

Landsmannen krafterna spar ej och mödan, Blir vid sitt arbete trögen och seg; Sätter sitt hopp till den blifvande grödan, Harfvar sin åker och plöjer sin teg, Sköter sin lad'gård och stallet tillika, Samlar i laod' säden och hö't — Och honom aldrig ses krafterna svika, Tack vare **Axa hafregrynsgröt.**

På grund af den speciella prepareringsmetoden bibehålles den naturliga, fina hafrearomen som kännetecknar **Axa hafrepreparatet.** Köp originalpaketet för att vara säker på att verkligen få **Axa.**

Iduns ärade kvartalsprenumeranter
 erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets sista kvartal, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställles, som alla våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1913,
 hvars förträffliga litterära innehåll och konstnärliga utstyrelse ensamt äro värda prenumerationspriset.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
 »Nytta nöje», 2:— pr gång.
 »X. Y.», 2:— pr gång.
 »Familjemedlem», Helsingborg, 2 kr. pr gång.
 Likvid i postanvisning.

Betänk huru lätt i en tvål eventuellt ingående skarpa och retande beståndsdelar kunna genom hudporernas förmedling införas i hudsystemet, huru lätt den i dålig tvål alltid förefintliga, på hudfettet starkt upplösende alkaliteten kan fördräfa en vacker hy och ett blomstrande utseende, och Ni skall blifva öfvertygad om betydelsen af den strängaste urskilning beträffande valet af tvål. **Florodol-tvålen** garanterar frihet från all risk på grund af sin absoluta renhet, neutralitet och sina utsökta ingredienser, — upphovet till det milda, crémelika lödder, som utmärker **Florodol-tvålen** och hvilket speciellt är egadt att rena porerna, stimulera hudverksamheten och göra huden sammetsmjuk, smidig och vacker, hyn klar och ren, hals och händer hvita och mjuka.

FALU ÄTTIKA
 är bäst.

Erhålles hos alla väl sorterade Sperihandlare i riket.

Obs! ordet FALUN
 på flaskorna.

Musqvarna Symaskiner
 äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en **Musqvarna Symaskin.**
 Prenumerera på Idun!

Ämnar Ni samla abonnenter i år å JULSTÄMNING?
 Börja då i tid!
 Profverna äro nu utkomna och sändas gratis till alla, som insända nedanstående kupong. — Upplagen blir i år nära dubbelt så stor som alla andra svenska jultidningars tillsammans. Med anledning däraf också en utstyrelse och ett innehåll som t. o. m. öfverglänsar förra årets.

Julstämning köpes numera i så godt som hvarje hem. Det behöfs sålunda ingen vana vid agentur för att samla abonnenter. Blott på kvällar och lediga stunder kan hvem som helst med lätthet förtjäna 100 kr. extra till jul.

Tag en sax!
 Klipp ur vidstående kupong och ifyll den med namn och fullständig adress samt lägg den i ett frankerat kuvert som adresseras till

Åhlén & Åkerlunds Förlag, Jultidningsafdelningen, Göteborg.
 Agenter i Stockholm kunna afhämta gratisprofver å afdelningskontoret **Drottninggatan 64.**

Gratisrekvisition.
 Undertecknad anhåller om agentvillkor och gratisprof af Edra jultidningar.
 Namn
 Bostad
 Postadress

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

HUSHALLERSKA, ordentlig och sparsam, sökes att förestå hushållet hos skogvaktare på landet. Platsen tillträdes mellan 15 okt.—1 november. Svar med löneanspråk och uppgift om ålder och referenser samt helst fotografi till »Jägmästare» under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

DUGLIG, PALITTLIG KOKERSKA van att på egen hand sköta kök i större hushåll på landet och således kunnig i bakning, syltning m. m. erhåller genast fördelaktig plats i disponentfamilj på bruk i Småland. Endast på verkligt duglig reflekteras. Ansökningar med löneanspråk och betygsskrifter torde tillsändas under märke »Pålitlig kokerska» under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

TVANNE BÄTTRE FLICKOR om 30 år, allvarliga och barnkära, kunniga i alla i ett landhushåll förekommade göromål samt väfnad erhålla plats som medhjälparinnor vid småbruket Kumla. Barnhem i Vestmanland instundande 1 nov. Arlig lön 240 kr. Svar med rekomm. till Fru Carla Thelin, Svenstorp, adr. Tärna.

HUSHALLERSKA erh. i höst god plats i större herregård i mellersta Sverige. Svar med rek. och lönepret. »Herregård 1 Nov.», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL och anspråkslös samt duglig hushållerska ej under trettio år, helst norrländska, erhåller plats 1 okt. i mindre hotell i Norrland. Inackorderingar mottages ej, endast 1:sta och 2:dra klass resande. Husmoder saknas. Svar med bifogande af sista betyg samt om möjligt foto sändes under adr. »Norrlandsplats», Iduns exp. f. v. b.

DISPONENTFAMILJ vid bruk i Västmanland får i litet hushåll, duglig hushållerska plats. Medlem af familjen. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobobergsgr. 34, Sthlm.

ENKEL fullt pålitlig flicka från godt hem, som mot fritt vivre vill vara husmoder behjälplig med skötseln af två små barn får plats genast. Två jungfrur finnes. Svar till Agesta Gärd Södertörns villastad. Riks Södertörn 31 Allm. Södertörn 64.

BARNFRÖKEN erhåller plats för att sköta tre barn. Svar med referenser och uppgift om familjeförhållanden till »O. R. Post Restante Djursholm».

EN UNG FLICKA 15 å 17 år får plats att utföra vanliga förekommade göromål i ett hem för två personer samt att deltaga i expeditionsgöromål. Närmare underrättelser lämnas Blasieholmstorg 14 5 tr. mellan 7—9 e. m.

KVINNLIG KONTORIST, med några års kontorsvana, hemmastadd i bokföring och maskinskrifning, kan erhålla plats, om ansökan och uppgift i referenser insändas till Danneborna Grafkontor, adr. Danneborna.

PALITTLIG FLICKA från landet får d. 1 nov. utmärkt plats i Stockholm att tillsammans med jungfru sköta ett hem samt en 1 1/2 års gosse. Svar med löneuppgift samt rekomm. till »Fru L.» Iduns exp.

BILDAD HUSHALLSVAN FLICKA, som på egen hand kan åtaga sig, att under husm. öfverinseende med hjälp till tvätt och skurning, sköta hush. i familj med 4 barn och barnfröken, får genast plats med 20— kr. månadslön. Svar till »Familjemedl.» Falun p. r.

ANSPRÅKSLÖS FRISK FLICKA från landet, kunnig i matlagning, sömnad och inom huset förefallande göromål får plats i november som familjemedlem i godt hem. Patorps gårdskontor pr. Fristad.

TVA BILDADE FLICKOR erhålla den 1 nov. plats i landhushåll i Uppland, för att under van husmoders ledning, genom deltagande i alla där förekommade göromål (ej grofsysslor), erhålla undervisning i hushålls-göromål m. m. Ansos som familjemedlemmar. Någon lön erhålles. Svar till »Gladt hem», under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

FULLT SKOLAD och modernt utbildad sjuksköterska erhåller förmånlig plats som biträde hos läkare i större landsortsstad. Betyg jämte foto insändas under adr. Dr Berglund, Halmstad.

EN BÄTTRE FLICKA, frisk och försedd med bästa ref., kompetent att sköta ett fyra månaders barn, stada hans rum och kunnig i sömnad, får god plats genast i Alingsås. De alla bästa rekomm. om pålitlighet, duglighet och om ett lugnt och vänligt sätt fördras. Svar till »Vänligt bemötande», Nordiska Annonssbyrån, Göteborg.

STATIONSINSPEKTOR vid större järnväg och vacker plats, önskar till hushållerska, bättre flicka eller ung änka. Refl. skall vara frisk, duglig, bildad med godt och sympatiskt sätt och utseende. Svar med foto och fullständiga upplysningar, event. ref., sändes till »Georg 32» Iduns exp. Sthlm. f. v. b.

FÖR EN FRISK, snäll flicka, kunnig i enklare matlagning och bakning samt villig att med ordning och omtanke åtaga sig en ensamjungfrus sysslor, finnes plats nu genast i två personers hushåll i en stilla prästgård på landet. Lön 180.— kr. Svar med foto och rek. Fru A. Sandgren, Tived.

ANSPRÅKSLÖS, bildad flicka frisk och stark, kunnig i spåda barns vård samt enklare sömnad önskas snarast möjligt, som hjälp att värda tvänne små barn och för öfrigt deltaga i husliga göromål. Jungfru finnes. Svar med referenser och löneanspr. till »Tjänstemannafam.» Ostersund p. r.

EN PALITTLIG, barnkär flicka får plats i liten enkel prästfamilj på landet i Jämtland att med husmoders hjälp sköta hemmet. Svar till »Ung prästfru» Iduns exp. Stockholm f. v. b.

UNG, BILDAD TYSKA, helst något kunnig i svenska språket, önskas i god familj, i och för språkundervisning. Svar med ref. och pret. till »S.», Ahus. I VILLASAMHÄLLE nära Sthlm får proper och duglig ensamjungfru plats innt. flytt. Lön efter förtjänst. Svar till »Fru E.», Lidingsö-Brevik p. r.

BARNFRÖKEN, ordentlig, gladlynt, som kan åtaga sig skötsel af 3 barn, 2—7 år, samt villig hjälpa till i hemmet med förefallande göromål kan 1 okt. eller senare erhålla god plats i villastad nära Stockholm. Svar till »G. A.», Iduns exp.

VÄFLÄRARINNA, stilla och allvarlig fullt kunnig i såväl enklare som konstväfnad får plats på barnhem i stad. Svar med rek. till Betaniahemmet, Göteborg.

SNÄLL, enkel och barnkär flicka, som är villig vara husmor behjälplig med alla i ett hem förekommade sysslor, får plats i klockarhem på landet. Bli medlem af fam. Svar till »Lärarfru», Svärtagård p. r.

EN BÄTTRE FLICKA, enkel och anspråkslös, fullt kunnig i såväl finare som enklare matlagning — helst också i sömnad och strykning — får genast god plats i liten familj på landet — 3 personer. Jungfrur finnes. Svar jämte betygsskrifter, ref. och lönepret. till »Disponentfamilj», under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG barnkär flicka erhåller plats att mot fritt vivre hjälpa till med lärtare sysslor. Svar till »B.», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA önskas för en flicka och två gossar om respektive 14/9 och 7 år. Skytteholm pr Stockholm 2.

Elever emottagas i Gobelinvägnad hos Ameli Fjæstad, Arvika.

Hushållselev erhåller god plats i Hotel Thor i Engelholm, god skola.

BARNFRÖKNAR, barnsköterskor, guvernanter, hushållsfröknar och för öfrigt alla värekr. plattssökanden erhålla goda platser gm min byrå. Ins. bet. och foto. Brevsvar 2/3 öre. Maja Perssons Plats-o. Inack.-Byrå, Baltzarsg. 28 Malmö.

BÄTTRE FLICKA att mot fritt vivre gå frun till ånda kan strax få plats i mindre tjänstemannafam. Svar med foto till Fru Signe Isberg, Lomma.

UNG, elementarbildad flicka, som vill läsa en i 10 års flicka, får plats i enkelt landbrukarehem i södra Skåne. Ansökan med uppgift i lönepret. sändes till Gumaelii Annonssbyrå, Malmö, f. v. b. under märke »Landbrukarehem».

Föreståndarinneplatsen vid Värmlands läns sinnesslöanstalt i Karlstad är ledig att tillträdas den 1 jan. 1914 eller dessförinnan enligt särskild öfverenskommelse. Aföningsförmåner utgöra: 1,000 kronor kontant lön med tre åldersstilläg, hvart å 100 kronor efter 5, 10 och 15 års vitsordad tjänstgöring — därvid sökanden äger att tillgodoräkna sig förtutgången tjänstetid såsom föreståndarinna jämväl vid annan af Kungl. Maj:ts godkänd sinnesslöanstalt — äfvensom fritt vivre, bostad, lyse, vedbrand och tvätt. Ansökningar, åtföljda af alla de handlingar sökandena vilja åberopa för styrkande af sin kompetens och lämplighet för platsen, böra insändas till styrelsens sekreterare, vice häradshöfding Sven af Geijerstam, Karlstad, före den 1 nov. 1913. Karlstad den 27 sept. 1913. STYRELSEN.

En bildad, helst musikalisk, i ett hushålls skötande fullt kompetent dam, 30 å 45 år, får 24 okt. plats som hushållerska hos kyrkoherde på landet. Arbetsförmedlingen, Linköping.

Hushållerska. Hos välsituerad och ansedd industrichef med bostad på landet i komfortabel villa finnes plats ledig att förestå hemmet. Den sökande bör framför allt äga ett utpräglat ordningssinne samt förmåga att göra ett hem glad och trefligt. Ref. lämnas och fordras. Svar innehållande upplysning om den sökandes kompetens, ålder, familjeförhållanden, löneanspråk etc. samt åtföljda af foto torde sändas till chiffré »X. Hemtrefnad», under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

Öfversköterskebefattningen vid Epidemisjukhuset i Göteborg förklarad härmid till ansökan ledig att tillträdas den 15 nästa nov. Lön kr. 700 och allt fritt. Till Hälsovårdsnämnden i Göteborg ställda skriftliga ansökningar, åtföljda af betyg, torde insändas å Hälsovårdsnämndens byrå, Gustaf Adolfs Torg 4, Göteborg, före den 15 okt. 1913.

Barnfröken. Bildad, pålitlig flicka, van att sköta barn, erhåller god plats. Svar till Ebba Tornberg & Co, Örebro f. v. b.

Medelålders hushållerska. som är kunnig i matlagning och van att på eget ansvar sköta ett hushåll, kan snarast få öfvertaga Klädesfabrikens Pensionat i Svängsta. Reflekt. torde sända betygsskrifter till Klädesfabriken i Svängsta.

Sjuksköterska att tjänstgöra både såsom operations-sköterska och husmoder, anställas från 1 nov. vid nyinrättade sjukstugan vid Fagersta bruk. Begynnelselön kr. 600 per år och allting fritt. Ansökan, åtföljd af betyg, foto och ref., sändes före 15 okt. under adr. Fagersta Bruks Aktiebolag, Fagersta.

Örebro Husmodersskola finnes en elevplats ledig på grund af sjukdom. Fru Ahl. Rysted, Örebro.

PLATSSÖKANDE UNG bildad dam önskar plats i familj där husmor saknas eller är klen. Helst där barn finnes. Svar till »Oberoende», Iduns exp., f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och språk (ej musik). Svar till »Latinare», Iduns exp.

UNG, gladlynt flicka från godt hem, ex. vid sällskapet Barnavård, musikalisk, önskar plats 1 nov. i Stockholm. Svar märkt »Eva, 21 år», Eksjö.

UNG FLICKA önskar plats nu genast eller till den 1 okt. som barnfröken för minderåriga eller som hjälp och sällskap i bättre familj. Något språkkunnig. Vistats utomlands. Vill anses som familjemedlem. Svar till »Små pretentioner», Iduns exp.

LANDTRUKAREDOTTER af god familj med intresse för husliga sysslor önskar plats i godt hem där tillfälle gifves för ökad utbildning. Svar till »Hösten 1913», Avenyen 7, Göteborg.

DEUTSCHES junges Mädchen, 24 J. alt, mit gut. Zeugn. sucht Stellung in geb. Fam. zur Conv. u. Hilfe im Haushalt. R. Oherlich, Warnemünde i Mecklenburg, Fr. Franzstr. 34.

EN 19-årig musikalisk flicka som genomgått främsta del hushållsskola med mycket goda vitsord samt därefter 1 1/2 års praktik i hemmet, söker anställning. Svar till »K. A. L.», Iduns exp. f. v. b.

23-ÅRIG FLICKA (landbrukaredotter) önskar plats som kokerska eller hushållerska den 1 nov. Har genomgått folkhögskola med skolkökskurs och är kunnig i matlagning och alla inom ett hus förefallande göromål. Har fört innehålls plats hvarifrån de bästa rek. finnes. Svar till »Plikttrogen», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA, undervisningsvan i skolämnen, språk, musik, söker plats. Goda betyg. svar till »Barnaväns», Sv. Telegrambyråns Annonssafdeln., Sthlm, f. v. b.

HUSHÅLLSFRÖKNAR, barnsköterskor, barnfröknar, guvernanter, bättre ensamjungfrur, och för öfrigt alla värekr. tjänare kan erhållas från min byrå. Brevsvar 2 porto. Maja Perssons Plats- och Inack.-Byrå, Baltzarsg. 28, Malmö. Tel. 555.

KVINNLIG SJUKGYMNAST önskar plats i familj, på institut eller sanatorium gärna i utlandet eller som sällskap på resor. Flerårig praktik i utlandet. Prima betyg. Svar till »Gymnast», Jönköping p. r.

UNG ELEMENTARSKOLEBILD. flicka, huslig och barnkär, önskar plats som husmors hjälp och sällskap, helst i större stad. Svar till »17 år», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

LÄRARINNA, som genomgått 2-årig kurs vid Priv. Högre lärarinnesem. önskar plats i skole eller hem. Gärna utomlands. Goda rek. finnes. Svar snarast till »23 år», Runhällen p. r.

PRIVATVÅRD önskas af exam. sjuksköterska. Svar till »System», Bjerger p. r.

STADGAD bättre flicka önskar 1 nov. plats i fam. som hushålls- eller barnfröken. Kunnig i enkl. matlagning, bakning, sömnad och i öfrigt hvad som förekommer i ett hem. Svar till »Villig», Odengat. 63, Stockholm.

SOM BARNFRÖKEN önskar 25-årig flicka plats. Barnkär och pålitlig. Svar med uppgift i lön och fördringar till »Hösten 1913», Iduns exp. f. v. b.

PLATS PÅ KONTOR sökes af 21-årig flicka som med bra betyg genomgått kurs vid Bröderna Pahlmans handelsinstitut. Är kunnig i maskinskrifning och något stenografi. Tacksam för svar till »Ordentlig», Iduns exp. f. v. b.

SOM HUSFORESTANDARINNA eller värdinna söker bildad, barnkär dam, med stort ordningssinne och verklig förmåga att göra ett hem trefligt, plats. Vid lön fastes mindre afseende. Svar till »Hemtrefnad» torde insändas till Svea-Byrån, Göteborg.

NYLIGEN utex. småskollär, önskar plats i bättre fam., helst i närheten af Stockholm eller Uppsala, att läsa med nybörjare: är äfven villig att hjälpa till med sömnad m. m. Svar till »Ung lärarinna», Iduns exp., f. v. b.

UNG, elementarbildad flicka, som genomgått husmoderskurs och är van vid husliga sysslor, önskar plats i bättre familj på landet. Någon lön önskvärd. Svar till »Nov.», Iduns exp., Stockholm.

25-ÅRIG musik. flicka önskar plats som hjälp och sällskap helst i herrgård i mellersta Sverige. Mångårig praktik i Tyskland och Sverige. Van vid sömnad samt att handha barn. Fina rek. Svar till »Huslig F. A.», Iduns exp., Sthlm.

SJUKSKÖTERSKA önskar privatvård (äfven villig deltaga i lätta husliga sysslor). Svar till »Sjuksköterska», Iduns exp. Allm. tel. V. 3039.

BARNSKÖTERSKA, 23 år, med vackra betyg från Barnavårn och privata platser, önskar plats, helst på herrgård. Fru Assarssons Kommissionsbyrå, Landskrona.

BILDAD FLICKA af god familj önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap i fin familj där jungfrur finnes. (Gärna i Uppsala eller trakten däromkring). Är kunnig i klädsömnad, handarbete samt alla husliga göromål. Goda rek. finnes. Tacksam för svar till »Snäll och glad», Iduns exp., Sthlm.

FLICKA, som genomgått husmodersskola samt kunnig i handarbete och sömnad, önskar omkr. 1 nov. plats i bättre familj att som husmoders hjälpredda deltaga i förefallande göromål. Någon lön önskas. Goda betyg finnes. Familjemedlem. Svar till »Box 3», Tärna.

UNG förlovad bättre flicka önskar 1 nov. komma i bättre familj för att under god husmoders ledning lära alla i ett hem förek. göromål. Svar med prisuppgift till »S. S.», Härnösand p. r.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka önskar plats i god familj som hjälp och sällskap. Kunnig i hushåll, handarbeten och något i sömnad. Prima betyg. Svar märkt »15 okt.», Ulricehamn p. r.

PLATS önskas i liten, vänlig fam i Stockholm eller dess närhet att under husmoders ledn. sköta ett hem utan tjänarinnor. Svar till »Pålitlig hemsköterska», Iduns exp.

UNG BILDAD FLICKA från Dalarne, som genomgått 8-klassigt läroverk samt kortare sjukvårdskurs — äfven kunnig i maskinskrifning och bokföring — önskar plats i godt hem. Svar till »Hjälps och trefnad», Iduns exp.

PRÄSTDOTTER, som med goda betyg genomgått 8-kl. elementarskola och därefter hjälpt till med alla i hemmet förefallande göromål, önskar plats i godt hem för att dels deltaga i hushållsgöromål, dels läsa med barn. Svar till »19 år», Iduns exp., Sthlm.

UNG, förlovad och bildad flicka önskar komma i treflig familj, helst på herregård i Sydsvrige för att under god husmoders ledning vinna praktik i ett hems skötande. Något kunnig i sjukvård. Lön önskvärd. Svar till »G. R.», Iduns exp., Stockholm.

ALLVARLIG ung landbrukaredotter önskar plats i god familj, där tillfälle gifves att lära matlagning, för öfrigt hjälpa till med alla i ett hem förefallande göromål. Någon lön önskas. Svar till »Skånska», Fack 24, Hasslaröd, Ousby.

EN frisk, pålitlig och bildad flicka söker plats att sköta ett eller ett par minderåriga barn i finare hem. Helst i Göteborg. Betyg finnes på 5 år. Svar till Helena Hammar, Askersund p. r.

UNG FLICKA, från godt hem, söker plats i familj som husmoders hjälp och sällskap. Har avlagt realskoleexamen, är kunnig i handarbeten och sömnad. Tacksam för svar märkt »17 år», Trelleborg p. r.

LANDTRUKAREDOTTER önskar pl. 1:sta nov., helst på större landgård, att under van husmoders ledning deltaga i alla inom ett hem förekommade göromål. Någon lön önskvärd. Svar till Postfack 42, Hästveda.

UNG, GLADLYNT FLICKA från ett bättre hem önskar plats den 1 nov. att som husmoders verkliga hjälp, deltaga i alla i ett hem förekommade göromål. Helst på landet. Har genomgått slöjd- och hushållsskola. Lön 15 kr. i mån. Svar till »Postfack 10», Kristianstad.

BILDAD norrländska önskar plats som värdinna hos ensamstående herre eller änkan. Är fullt kunnig i ett finare hems skötande, äfvensom sjukvård. Svar till »E— a J.», Iduns exp. f. v. b.

Sjuksköterska önskar plats som sällskap och hjälp att sjuklig person. Svar till »M. 1887». Allm. Tidningskont. Gust. Ad. Torg, Sthlm.

18-årig landbrukaredotter som med goda betyg genomgått 8-klassigt läroverk söker plats att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen, språk och något musik. Goda rek. finnes. Svar märkt »Marta», Sv. Telegrambyråns filial, Norrköping.

28-årig flicka af god familj söker värdinneplats i godt hem gärna där barn finnes. De alla bästa ref. kunna företes. Vidare gm. Maja Perssons Plats- och Inack.-Byrå, Baltzarsg. 28, Malmö. Tel. 555.

INACKORDERING. Ung dam får god inackordering hos trenne bildade kamer. Pris 125 kr. pr månad. Adr. Artillerig. 12, 3 tr., Dahlström. Ref. önskas och gifvas.

2 UNGA FLICKOR mottagas som hushållselever i prästgård i Småland för att lära förekommade höstsysslor. Bästa ref. Svar till »50 kr.», under adr. S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

INACKORDERING för 35 kr. i månaden erhåller troende, sjuklig flicka eller fru i mycket godt hem, om porträtt och rekomm. sändas till »Hemtrefnad i Dalarne», Iduns exp. f. v. b.

I ROM bosatt svenska, mottager i sitt hem en eller två inackorderingar — (damer — för helst längre tid. Närmare underrättelser af Frk. Gunhild Pettersson, 46 Via Ludovisi, Rom.

HOME offered in a private English family to a Swedish lady or gentleman, upon moderate terms. Lesson to be exchanged. Reference permitted to K. Forss, Falköping. 33 Adolphus Road, Finsbury Park, London N.

FLICKOR rekommenderas till fint turisthotell för att grundligt lära matlagning samt allt som till ett väl ordnat hem hör. Vid. gm Hanna Karlsson, Turisthotellet, Borensberg.

PENSIONARER för längre tid, erbjudes ett verkligt godt och vänligt hem. Moderat pris. Fina rek., utskött vacker plats. Vidare genom Pensionat Göta, Borensberg (Österg.).

PA VACKER EGENDOM, förtört Berlin, erhålla flickor godt hem i bild. tysk fam. Frun svenska. Undervisn. i tyska, musik, konstväfnad och matlagning. Många svenska ref. Fru Zesch, »Neue Ziegelei», Königswusterhausen.

HUSHÅLLELEV mottages i vacker prästgård på landet. Pris 60 kr. pr månad. Grundlig och praktisk undervisning. Svar till »Dalarne», Iduns exp.

LINDRIGT SINNESSJUK person erhåller god vård och inackordering hos exam. bildad sjuksköterska, van vid sinnessjukvård. Ref. lasarettsläk. C. Froste, Mariestad. Svar till »Sjukvård», Lundsbrunn.

Hushållsskola i Pensionat Styrnäs beläget å Lyckorna (Väst kustens vackraste badort), mottager elever under tiden 1 okt. —31 dec., 2:dra termin 1 jan. —31 mars. Praktisk undervisning i enkl. och finare matlagning, bakning, serviettbyrning, smöruppläggning m. m. Pris ett för allt 75 kr. pr mån. Vidare genom Fru E. Norén, Stigbergsgatan 20, Göteborg.

Emma Bergs Praktiska skola tager sin börj. återigen månd. d. 20 okt. kl. 11 f. m. i G:a Rådhuset, Hernösand.

Sjukhem i Stockholm öppnas den 7 okt. Regeringsgatan 52, 2 tr. Läkare: Doktor Olin.

Undertecknad, som i öfver 10 år haft sjukhem i Enköping, mottager personer, som behöfva ligga under läkarebehandling eller som komma till Stockholm på kortare tid för att rådfråga läkare. Företrädesvis mag- och tarmpatienter. Inackordering äfven för utom hemmet boende, hvilka skola föra diet. Elisabeth Werner, Sjuksköterska R. K.

Den vackraste hyn har den som dagligen använder Abecatvål. Tillv. Fabriken Carl, Malmö Ö. Rikst. 445.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Mästaremselsg. 30, STOCKHOLM.

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid **Sydsvenska Gymnastik-Institutet.** Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut, Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta o fullständigaste specialkurs i **Sjukgymnastik o. Massage.** Begär prospekt!

Med. Dr E. Kleens (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar d. 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgat., 2 tr. upp. Prospekt begäres städs under adress **Saltsjöbaden.**

Vid **Professor Unmans Institut** börjar 1 okt. ny (ett-årig) kurs i massage och sjukgymnastik. Begär prospekt! Brunkebergsg. 9, Sthlm.

Göteborgs Privata Förlossningshem, Molnsgat. 7, Tel. 1750, 8987, 8770. Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förlossningsarvodet inberäknadt. Goda referenser. Prospekt på begäran.

Härnät, äkta till kr. 3,75 pr. duss. vanl. storl. prof mot 35 öre i frimärken. Svenska Härnätimporten: Stockholm Va.

Mot grått hår. Enda fullt tillförlitliga oskadliga medel som återger hår och skägg dess ursprungliga färg. Pris 5.50 + porto. Endast i **Fanny Gellins Parfymmagasin,** 5 Malmorgsg., Sthlm. Kungl. Hof.

Vårda hyn! (Majorskan Edmann.) **Crème Idéale** gör hy, hals och händer vackra. Fin parfym 2.50. **Poudre de Riz Idéale,** utsökt och oskadligt ansiktspuder 3.—. **Rynktinktur** förminskar rynkor, gör hyn ungdomligt skär 3.25. **Champoing** renar fullt, borttager mjäll, ger glans 2.—. Absolut oskadligt enligt handelskemist. I förnämsta parfymaffärer.

Javana Lelu det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr. **Franska Parfymmagasinet,** 21 Drottningg. 21, Sthlm. Hofleverant.

ROYAL WINDSOR Det berömda hårstärkande vattnet. Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alltjämnt stig. försäljning. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,** Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

RAMIN Verksam utvärtes medel mot **Reumatism** Till salu å 2 kr. pr fl. i de alla flesta apotek och kemikalieaffärer. Sändes fraktfritt till de platser där det förnt ej finnes från **Salicylsäpfabriken i Eslöv.**

Annonsera i Idun!

Höstens fägring
inbjuder till promenader i skog och mark. Den, som bor i

Råsunda,

kan äfven under en kortare fristund företaga en vederkvickande skogs promenad samtidigt som direkt spårvägsförbindelse (15 minuters färdtid) utgör ett intimt samband med huvudstaden.

Obs! Välbelägna, rymliga våningar med *alla* bekvämligheter till ytterst låga hyror.

VINOLIA
Tvålar, Parfymer och Toilett-Artiklar.

VINOLIA PARFYMER. Den mest välkomna present man kan gifva en dam, är ett af dessa eleganta etuier. Vi rekommendera särskildt: Royal Rose, Violette Fleurie, Tulipe d'Or.

Vinolia Generalagentur:
Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. DJ.

Förnämsta medel att skydda huden och bevara hyns friskhet är **Oatine-Crème**

— en kraftig, snövit naturprodukt af ren hafre. Äkta Oatine-Crème i hvit burk med grönt lock från **The Oatine Co., London,** säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. per burk. Oatine-Crème, -Tvål, -Puder o. -Balsam finnas öfverallt samt hos **A. W. NORDING,** Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsgat. 16 o. Drottninggatan 63 Stockholm.

Besvärande hårväxt borttages bäst genom **Mc Millan & Arthurs, London, EPILATOIRE.** Depôt hos **A. W. NORDING,** Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

Prenumerera på Barngarderober!

Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola, Östgötagatan 24 B, Stockholm, börjar sin vinterkurs den 28 okt. 1913. Grundlig och praktisk undervisning i alla de sysslor, som fordras af en dugande husmoder och tjänarinna, såsom uppköp af matvaror, enklare och finare matlagning, bakning, beredning af charakterivaror, syltning och konservering, dukning, servering, tvätt, strykning, mangling och sömnad. Prospekt mot porto. Upplysningar lämnas 1-3 e. m. Riks Söder 12. A. T. 310 01.

Nobynäs Hushållsskola.

Kurser fr. 20 jan. till 20 maj 1914. Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård,** härligt läge i hälsosam trakt å småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee för Maskin- och Elektro-Ingenjörer, Byggnadsingenjörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Jämbetongsbyggnad och Kulturteknik). Nya laboratorier.

Emma Nordberg och Augusta Petersons Målarskola, 38 Smålandsgatan. Lektioner i Porslin, Akvarell, Oljemålning, Gyllenläder, Läderplastik. Lager af porslin, materiel för målning. Porslin brännes. Tel. Br. 62.

F. V. O. Slöjdfdelning, 2 Arsenalsgatan 2

flyttar den 31de oktober till **Norrländsgatan 18.** Lager af dam- och barnkläder, skjortor m. m. Specialité: Utrustningar för sjuksköterskor samt leveranser till beklädnadssällskap. Slöjdfdelingens mål är att lämna kunderna goda varor och arbeterskorna ordentlig betalning.

Kurs i klädsömnad. Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Upplys. i skolans lokal, Grefgatan 57. Allm. Tel. 224 53. Prospekt på begäran. **Selma Wahlgren.**

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapet

öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19). **Måndags- och Torsdags-**afdelningen, för dem som förut deltagit i gymnastiska öfningar, börjar **Måndagen den 6 okt. kl. 8,15-9 e. m.** Ledarinna Frkn Ella du Rietz. **Tisdags- och Fredags-**afdelningen för nybörjare begynner **Tisdagen den 7 okt. kl. 8,15-9 e. m.** Ledarinna Frkn Clara Nordström. Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar under okt. månad. Till mindre bemedlade utlämnar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter. **Terminsafgift 1 kr.**

Med **"Systemadrassen"** Åstadkommes en ypperlig, hållbar och hälsosam bädd till billigt pris! Utlåtande från sjukhus och läkare m. fl. stå till förfogande. **Aktiebolaget Stockholms Vaddfabrik,** Liljeholmen, Stockholm. Fabriksbod: Jakobsbergsgatan 14.

Läs detta:

Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förvånad med dessa. En annonsör uppgifver sig till och med åga 85 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp **mot Engelska sjukan och Barnförslamning,** så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härleda sig från munktider och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbrytter vid alla åldrar och äro symptomen i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, slem stocker sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, utslag, lederna blifva styfva, stocker sig slemmet på strupen kallas det struma Sneda lemman kunna bli återställda.** Sök i tid åtminstone för barnen de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intyg **HANNA BENGTTSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 58 68**

Sveriges äldsta och största specialfirma

Barnkläder

A.-B. M. BENDIX, 18 Regeringsgatan, 5 Sturegatan, 90 Drottninggatan, **STOCKHOLM.** Säsongens alla nyheter nu inkomna.

Almedahls Försäljnings-Magasin,

Kungsgatan 55, Göteborg. Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brudstyttslar.

Specialaffär för **SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER** m. m. Bikt profsortiment till landsorten. **Broderi-Affären,** 9 Kommendörsgatan 9.

Väfskedar, Solf, Skyttlar, Spännare för hemsöjd. **John A. Thulin & Co Väfskedfabrik, NORRKÖPING. Riks 670.**

I anledning af affärens upphörande i början af oktober, slutförsäljes hela lagret. **Hilda von Essen, Stockholm.**

SKÅNSKA HANDELSBANKEN. Fonder 20,900,000 kronor. Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9. Filialer: Södermalmstorg 8. Sturegatan 32. Deposition 4 1/2 % Kapitalräkning 4 % Sparkassa 4 % Fondafdelning. Kassafack.

BRUNKEBERGS TEATERN Alltid veckans bästa nyheter!

Finnas hvarje välsorterad skoaffär. **Idun** utgifves denna vecka i A och B.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET ÄR